

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Τέταρτος

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἶνε ἑτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διοικήσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

6 Νοεμβρίου 1877

ΤΟ ΟΡΩΜΕΝΟΝ ΚΑΙ ΤΟ ΜΗ ΟΡΩΜΕΝΟΝ

[Ἐκ τῶν τοῦ F. BASTIAT]

Συνόμιον: 161 παλ. 689.

VII. ΟΙ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΙ.

Ὁ Α ἀφιέρωνε τὸν χρόνον καὶ τὰ κεφάλαιά του εἰς ἐξαγωγήν σιδήρου ἐκ τῶν μεταλλευμάτων τῶν ἐν Γαλλίᾳ μεταλλείων του. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ φύσις εἶναι διαψιλεστέρη κατὰ τὸν σίδηρον ἐν τῇ Βελγικῇ, εἰ βέλγαι ἐπώλουν εὐθηνότερον παρὰ τὸν Α τὸν σίδηρον εἰς τοὺς γάλλους· δηλαδὴ οἱ γάλλοι, ἢ ἡ Γαλλία, ἠδύναντο, ἀγοράζοντες τὸν σίδηρον παρὰ τῶν βελγῶν, νὰ λάβωσι δοθεῖσαν ποσότητα ἀντὶ ὀλιγωτέρας ἐργασίας. Καὶ λοιπὸν, ὑπὸ τοῦ συμφέροντος αὐτῶν ὀδηγούμενοι, τοῦτο καὶ ἔπραττον. Καθ' ἡμέραν δὲ πλῆθος κερραιοποιῶν, σιδηρουργῶν, ἀμαξοπηγῶν, μηχανικῶν, πεταλωτῶν ἐπορεύοντο ἢ μόνοι, ἢ διὰ μεσολαβούντων προσώπων, ἵνα προμηθευθῶσιν ἐν Βελγικῇ σίδηρον. Τοῦτο δυσπρόσβητον τρομαρὰ τὸν Α.

Κατ' ἀρχὰς τῷ ἐπῆλθεν ἡ ἰδέα νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κατάχρησιν ταύτην δι' οἰκείας δυνάμεως. Ἦτον δὲ δίκαιον, διότι μόνος καὶ ἔπαρχε. Διευθάνω τὸ ὄπλον μου, εἶπε, βάλλω εἰς τὴν μέσην μου τέσσαρα πιστόλια, ἐρροδιᾶζω καλῶς τὴν πυριτοθήκην μου, ζώνομαι τὴν σπάθην μου, καὶ οὕτως ὀπλισμένος πηγαίνω εἰς τὰ σύνορα. Ἐκεῖ τὸν πρῶτον σιδηρουργόν, πεταλωτὴν, μηχανικόν, ἢ κλειδοποιὸν ὅστις παρουσιασθῆ ἔμπρός μου, χάριν τῶν ἐδικῶν του καὶ οὐχὶ τῶν ἐδικῶν μου συμφερόντων, τὴν φονεῖω διὰ νὰ τὸν μάθω πῶς πρέπει νὰ ζῆ.

Ἐν ᾧ δὲ ἐτοιμάζετο ν' ἀνχωρήσῃ τῷ ἐπῆλθον δευτέραι σκέψεις, αἰτινες ἐμετρίασαν ὀλίγον τὴν πολεμικὴν ζέσιν του. Εἶπε καθ' ἑαυτὸν· πρῶτον δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀδύνατον νὰ ἐκλάβωσιν ὡς κακὸν τὸ πρᾶγμα οἱ ἀγορασταὶ τοῦ σιδήρου, αὐτοὶ οἱ συμπατριῶταί μου καὶ ἐχθροὶ συνάμα, καὶ ἀντὶ νὰ σταθῶσι νὰ τοὺς φονεύσω ἐγὼ, φονεύσωσιν αὐτοὶ ἐμέ· δεῦτερον, καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους μου ἂν βάλω εἰς κίνησιν, δὲν θὰ ἦναι δυνατὸν νὰ φυλάξωμεν ὅλην τὴν γραμμὴν. Ἐπὶ τέλος δὲ τὸ μέσον τοῦτο θὰ στοιχίσῃ ἀκριβῶς, καὶ ἀκριβώτερον παρὰ τὴν προσδοκωμένην ὀφείλειαν.

Ὁ Α ἐλάμβανε ἤδη λυπηρῶς τὴν ἀπόφασιν

του νὰ ἀρκεσθῆ εἰς μόνην τὴν ἐλευθερίαν του ὡς ὅλος ὁ κόσμος, ὅτε διὰ μιᾶς φωτεινῆς ἀκτῆς διήλθε τὸ πνεῦμά του.

Ἐνθυμήθη ὅτι ἐν Περσίοις εἶναι μέγα τι χαλκεῖον νόμων. Τί ἐστὶ νόμος; εἶπε καθ' ἑαυτὸν. Νόμος ἐστὶ διάταξις, τὴν ὁποίαν, καλὴν κακὴν, ἄπαξ ψηφισθεῖσιν, ὀφείλουσιν ὅλοι νὰ τηρῶσι. Πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς ὀργανίζεται δημοσίᾳ δύναμις· πρὸς σύστασιν δὲ τῆς δημοσίας δυνάμεως λαμβάνονται ἐκ τοῦ ἔθνους ἄνδρες καὶ χρήματα.

Ἄν λοιπὸν κατορθώσω νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ μεγάλου περσικοῦ χαλκεῖου μικρὸς-μικρὸς τις νόμος διατάσσειν, «ὁ βελγικὸς σίδηρος ἀπαγορεύεται», θὰ ἔχω τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα. Ἡ κυβέρνησις θ' ἀντικαταστήσῃ τοὺς ὀλίγους ἀνθρώπους μου, οὓς διηνοούμην ν' ἀποστείλω εἰς τὰ σύνορα, δι' εἰκοσακισχιλίων τέκνων ἐκείνων τῶν δυτκώγων σιδηρουργῶν, κλειδοποιῶν, κερραιοποιῶν, πεταλωτῶν, τεχνιτῶν, μηχανικῶν, ἐργατῶν. Πρὸς διατήρησιν δὲ τῶν εἰκοσακισχιλίων αὐτῶν τελωνοφυλάκων ἐν ὕψει καὶ εὐθύμῳ καταστάσει θὰ τοῖς διανεῖμῃ εἴκοσι πέντε ἑκατομμύρια φράγκων, τὰ ὅποια θὰ λάβῃ παρ' αὐτῶν τούτων πάλιν τῶν σιδηρουργῶν, κλειδοποιῶν καὶ λοιπῶν. Ἡ φυλακὴ θὰ γίνηται καλῆτερά, χωρὶς ἐγὼ νὰ πληρώω τίποτε· δὲν θὰ ἤμην ἐκτεθειμένος εἰς τὴν βαναυσότητα τῶν μεταπρατῶν, θὰ πωλῶ τὸν σίδηρον εἰς ὅσην τιμὴν θέλω, καὶ θ' ἀπολαύσω τὴν γλυκεῖαν εὐχαρίστησιν νὰ ἰδῶ τὸ μέγα ἔθνος μυκτηριζόμενον. Θὰ μάθῃ ν' ἀνακηρύττεται ἀπαύστως ὁ πρόδρομος καὶ εἰσηγητὴς πάσης προόδου ἐν Εὐρώπῃ. ὦ! τὸ πρᾶγμα θὰ ἦναι νόστιμον, καὶ ἀξίζει νὰ τὸ ἐπιχειρήσω.

Καὶ λοιπὸν ὁ Α πηγαίνει εἰς τὸ χαλκεῖον τῶν νόμων.

Ἄλλοτε ἴσως διηγηθῶ τὴν ἱστορίαν τῶν μυστικῶν αὐτοῦ βῆθιουργιῶν, σήμερον δὲ ἐκθέτω τὰ φανερά του μέσκα.

Ἐπέβαλε τὰς ἐξῆς παρατηρήσεις τοῖς κυρίοις νομοθέταις·

«Ὁ βελγικὸς σίδηρος πωλεῖται ἐν Γαλλίᾳ ἀντὶ δέκα φράγκων, τοῦτου δ' ἔνεκεν ἀναγκάζομαι καὶ ἐγὼ νὰ πωλῶ εἰς τὴν αὐτὴν τιμὴν. Ἐπρωτίμων νὰ πωλῶ ἀντὶ δέκα πέντε, ἀλλ' ἐξ αἰτίας τοῦ κητηραμένου βελγικοῦ δὲν δύναμαι.

θερισμός αὐτῶν γίνεται τὸν Σεπτέμβριον καὶ Νοέμβριον.

«Τὸ Γοσύπιον ἢ ἐριοφόρον δένδρον (κ. θαμ-
θάκι). Ἡ γεωργία αὐτοῦ τελευταίον ηὐξήθη,
κατὰ δὲ τὸ 1873 ἦσαν πεφυτευμένα διὰ θάμ-
θακος 636 στρέμματα. Γεωργεῖται τὸ θέρος·
σπείρεται κατὰ Μάιον, ἀνθεὶ τὸν Ἰούλιον καὶ
Αὐγουστον, θερίζεται τὸν Σεπτέμβριον καὶ Ὀ-
κτώβριον.

«Ἐρυθρόδανον τὸ βαφικόν (κ. ριζάρι) εἶνε
φυτὸν οὐχὶ ἄσημον τοῦ ἄττικοῦ πεδίου, ἅτε
καθιστῶν χρησίμους διὰ τῆς φυτείας αὐτοῦ τοὺς
ἡμιελώδεις τόπους τῶν παραθαλασσίων, ἰδίως δὲ
τὰ Φαληρικά ἀλίπεδα. Ἡ θεραπεία αὐτοῦ εἶνε
λίαν προσοδοφόρος, ἀλλὰ καὶ λίαν κοπιώδης καὶ
δαπανηρά. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου σκά-
πτονται θαθύτατα οἱ ἀγροὶ καὶ ἀφίενται ἀγροὶ
μέχρι τοῦ ἐπομένου Μαρτίου, εἶτα ἀροτριῶνται
ἐπανειλημμένως καὶ διακροῦνται κατὰ πρᾶσιās
πλατείας ὅσον 1½ μέτρον, ἀναλόγως τῷ μήκει,
χωρίζομενάς ἀπ' ἀλλήλων δι' ὄχετων, καὶ σπεί-
ρεται ὁ σπόρος πυκνῶς (ἐπὶ 1 στρέμματος δα-
πανῶνται 30 ὀκάδες σπερμάτων). Ὅπως δὲ θε-
ρισθῇ ὁ ἀγρὸς δεῖν νὰ παρέλθωσι 5 ἔτη, καθ'
ὃν χρόνον ἄπαξ κατ' ἐνιαυτὸν, τὸ ἔαρ, πρὶν ἢ τὰ
φυτὰ ἐκβλαστήσωσιν, ὁ ἀγρὸς ὑποσκάπτεται
μικρὸν καὶ καθαίρεται ἀπὸ τῶν ζιζανίων ἐπιμε-
λῶς. Οὐδέποτε δὲ ἐφυδρεύεται.

«Ὅσω χρονιώτερον παραταθῇ ἡ φυτοργία
αὕτη τοῦ ἐρυθροδάνου, τόσω μᾶλλον αὐξάνον-
ται αἱ ρίζαι αὐτοῦ κατὰ πάχος καὶ γίνονται
κρείσσονες κατὰ ποιόν. Καλλιτέρα ποιότης ἐξά-
γεται μετὰ 8-10 ἔτη, συνήθως ὅμως ἐν Ἀτ-
τικῇ ἢ συγκομιδῇ γίνεται τὸ πέμπτον ἢ ἕκτον
ἔτος. Ἀνασκάπτουσι δὲ πρὸς τοῦτο τοὺς ἀγροὺς
ἀπὸ τοῦ μέσου τοῦ Αὐγουστοῦ βαθύτατα, ἐξά-
γουσιν ἐπιμελῶς ὄλας τὰς ρίζας, ρίπτουσιν αὐ-
τάς ἐν κοφίνοις, τέλος δὲ ἀπλοῦσι 1½ ἡμέρας
ἐπὶ τῶν ἀλώνων πρὸς ἀποξήρανσιν διὰ τοῦ ἡλίου.
Ἐὰν δὲ οἱ ἀγροὶ οὗτοι πρόκηται νὰ φυτευθῶσιν
ἐκ νέου δι' ἐρυθροδάνου, σπείρονται ἐπ' αὐτῶν
ἐπὶ δύο ἔτη κριθῇ εἴτε σίτος, εἶτα δὲ τὸ ἐρυ-
θρόδανον κατὰ τὴν προῤῥηθεῖσαν μέθοδον.

«Ὁ Καπνός (Νικοτιανὴ ὁ καπνός). Πρὸς φυτο-
κομίαν τοῦ καπνοῦ τὸ ἔδαφος τῆς Ἀττικῆς δὲν
εἶνε ἐπιτήδειον ἢ προκύπτουσα ποιότης εἶνε
κακὴ καὶ μικρὰς ἀξίας· διὰ τοῦτο εἰ καὶ οὐδέ-
ποτε ἡ γεωργία αὐτοῦ προέκοψεν ἐνταῦθα, κατὰ
τὰ τελευταῖα ἔτη ἠλαττώθη ἐπὶ μᾶλλον. Ὁ
καπνὸς σπείρεται τὸν χειμῶνα ἐν ζυλίνοις κι-
θωτίοις ἢ γάστραις εἰς τόπους εὐσκεπεῖς καὶ
εὐηλίους, τὰ νέα φυτὰ μεταφυτεύονται κατὰ
τὰ μέσα ἢ τέλη τοῦ Ἀπριλίου, ἢ δὲ ἀνθησις
διαρκεῖ ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τοῦ Σεπτεμ-
βρίου.

«Σήσαμον τὸ ἀνατολικόν (κ. σουσάμι) γεωρ-
γεῖται πολὺ εἰς χώρας τινὰς τῆς Ἑλλάδος, ἰ-

δίως δὲ ἐν Ἀνατολῇ ἐν τῇ Ἀττικῇ ὅμως τῆδε
κακεῖσε πρᾶ τῷ βάμβακι, ἢ ἐν κήποις καὶ σι-
κυῶσι. Εἶνε φυτὸν ἐπέτειον θερινόν.

«Εἰς τὰ ὠφέλιμα τέλος καὶ κυρίως κατὰ τὸ
μᾶλλον ἢ ἦττον γεωργούμενα φυτὰ τῆς Ἀττι-
κῆς ἀνήκει καὶ ἡ εἰς τὴν βομβυκοτροφίαν ἀπα-
ραίτητος Μωρέα ἢ Λευκὴ (κ. μωρηά, συκα-
μηνῆ καὶ Δουτιά), καὶ δὴ ποικιλία τις αὐτῆς
ἐκ Προύσσης τῆς Βιθυνίας καταγομένη, ἥς τὰ
φύλλα εὐχρηστοῦσιν εἰς τροφήν τῶν μεταξοσκω-
λήκων. Τὸ δένδρον τοῦτο φυτεύεται ἰδίως ἐν
τῷ παρὰ ταῖς Ἀθήναις ἐλαιῶνι, ἐν πολλοῖς κή-
ποις καὶ κατὰ μῆκος πολλῶν ὁδῶν, ἢ δὲ φυ-
τεία αὐτοῦ ηὐξήθη τελευταίον. Κατὰ στατι-
στικὴν τινα ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῶν ἐξωτερικῶν
τῷ 1864 ἐκδοθεῖσαν, περὶ τῆς γεωπονίας ἐν
Ἑλλάδι, ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ Ἀττικῇ μωρεῶν
ἀνήρχετο τὰς 1895, ἐξ ὧν αἱ πλεῖστα ἀνή-
κουσι βεβαίως εἰς τὰ περίξ τῶν Ἀθηνῶν. Καὶ
πρὸς ζυλείαν δὲ ἡ μωρέα δὲν εἶνε δένδρον ἄσημον.
Ἡ ἐκβλάστησις τῶν φύλλων αὐτῆς ἄρχεται ἐν
μηνὶ Ἀπριλίῳ, ἢ δὲ φυλλόρροια ἀπὸ τοῦ μέσου
τοῦ Ὀκτωβρίου.

Περὶ τῶν ἐν κήποις θεραπευομένων ὀπωροφόρων καὶ
ἄλλων καρπύμων δένδρων, λαχάνων (ἀγρίων τε καὶ
ἡμέρων).

«Κατὰ τὰ ἐξέρχοντα φυτὰ, ἅτινα φυτοκομοῦν-
ται ἐκ τοῖς κήποις, διακροῦνται οὗτοι: 1) εἰς
Περὶβόλια, ἐν οἷς θεραπεύονται ἰδίως ὀπωρο-
φόρα δένδρα, ὑφ' 2 ὅμως φυτεύονται συνήθως
καὶ λάχανα (μηλωνες τῶν ἀρχαίων), 2) εἰς Λα-
χανοκήπους (αἱ ἰδίως Λαχαναί), ἐν οἷς κη-
πεύονται ἀποκλειστικῶς λάχανα, ἔχοντα χρεῖαν
μᾶλλον ἡλίου, οὐδόλω δὲ ἢ ὀλίγα μόνον δέν-
δρα· καὶ 3) εἰς Μποστάλια (σήμερον ἐξέλληνι-
σθέντα κατὰ τὴν ὠμιλημένην γλῶσσαν εἰς σικυῶ-
νας), δηλ. κήπους ἡ ἀγροὺς συνήθως ἀναπεπτα-
μένους καὶ δι' ἀφθόνου ῥυτοῦ ὕδατος ἀρδευο-
μένους, ἐν οἷς γεωργοῦνται ἀποκλειστικῶς σι-
κυοειδῆ φυτὰ πάντοτε ἄνευ δένδρων.

«Τὴν διαίρεσιν ταύτην καὶ ἡμεῖς ἀκολουθοῦν-
τες διακροῦμεν τὰ ἐν κήποις θεραπευόμενα
φυτὰ κατὰ τρεῖς κλάσεις: 1) Ὀπωροφόρα ἢ ἐν
γένει καρποφόρα δένδρα, 2) Λάχανα, ἄγρια τε
καὶ ἡμερα, 3) σικυοειδῆ. Τούτοις τέλος συνά-
πτομεν καὶ τινα ἄλλα φυτὰ παρὰ ταῖς οἰκίας
θεραπευόμενα.

ΔΕΝΔΡΑ ὀπωροφόρα καὶ καρποφόρα

«Ἐκ τούτων τὰ μᾶλλον προσαρμοσθέντα εἰς
τὸ κλίμα τῆς Ἀττικῆς, ἐκ τούτου δὲ εὐθενῆ-
σαντα πλεῖστον καὶ γεωργηθέντα ἐν ἀφθονίᾳ
εἰσὶν ἡ συκῆ, ἢ ροιά, ἢ ῥοδακινέα, ἢ βερικοκκῆ, ἢ
βυσσινέα, καὶ ἡ κυδωνέα. Τὰ μηλοειδῆ (μηλέαι,
ἀπιδέαι) καὶ αἱ κέρασοι καὶ κοκκυμηλέαι (δα-
μασκινέαι) φιλοῦσι ψυχρότερον πῶς καὶ ὑγρό-
τερον κλίμα, τὰ δὲ κίτροειδῆ (ἐσπεριδοειδῆ)
χειμῶνας ἠπιωτέρους.

ΑΜΥΓΔΑΛΕΙΑ

«Ἀμυγδαλῆ ἢ κοινῇ (ἀμυγδαλῆ) εἶνε δέν-
δρον καρποφόρον κοινότατον καὶ πολύτιμον, ὡς
ὑποφέρει τὴν μεγίστην ξηρασίαν. Τούτου ἕνεκα
φυτεύεται πολὺ καὶ ἐκτὸς τῶν κήπων καὶ ἀλ-
λαχοῦ, εὐρίσκεται δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἀγρῶν, ἐπὶ
τῶν ξηρῶν λόφων, συνήθως ἡμιάγριον. Δυστυ-
χῶς αἱ ἐνταῦθα θεραπευόμεναι ποικιλίαι τοῦ
δένδρου τούτου εἰσὶν αἱ χεῖρισταί, σκληροκέλυ-
φοι. Μέγα μέρος τῶν καρπῶν αὐτῶν τρώγεται
ἄωρον (τσάγαλα). Ἡ ἀμυγδαλῆ ἀνθεὶ προῤῥιμό-
τατα ὄλων τῶν δένδρων, ἐνίοτε ἀπὸ τῶν μέσων
Δεκεμβρίου.

«Περσικῆ ἢ κοινῇ εἴτε Μηλέα ἢ περσικῆ (κ.
ῥοδακινέα) εὐθενεῖ τὰ μάλιστα ἐν Ἀττικῇ
καὶ θεραπεύεται πολλῇ καὶ εἰς πολλὰς καὶ ἀ-
ξιολόγους ποικιλίας· ἀναλόγως δὲ τῶν εἰδῶν
αὐτῆς οἱ καρποὶ ὠριμάζουσιν ἀπὸ τοῦ μέσου
Ἰουλίου μέχρι ὀψὲ τοῦ φθινοπώρου.¹

«Προῦτος ἢ ἀρμερικῆ (βερικοκκῆ) ἀνήκει εἰς
τὰ μᾶλλον εὐθενοῦντα φυτὰ τῆς Ἀττικῆς καὶ
θεραπεύεται πολλῇ εἰς πολλὰς καὶ ἐξαιρετοῦς
ποικιλίας. Ὑποδεέστερά εἰσι τὰ εἶδη τῆς κοκ-
κυμηλέας τὰ κοινῶς καλούμενα Κορομηλέα,
Πουργελέα, Τζαγερέα, ποικιλίαι Κοκκυμηλέας
τῆς ἐξημερωθείσης συνήθως θεραπεύονται. Κοκ-
κυμηλέα ἢ κοινῇ (δαμασκηνέα) δυσκόλως ὑπο-
φέρει τὸ ἀθηναϊκὸν κλίμα, διὸ ὀλίγη μόνον
φυτεύεται. Ἐκ τῶν Κεράσων εὐθενεῖ Κέρασος ἢ
κοινῇ (κερασηά) μᾶλλον εἰς ὑψηλοῦς τόπους (Κη-
φισίαν π. χ.) ἢ ττον δὲ εἰς πεδινούς. Αἱ πλεῖστα
κέρασοι φέρονται ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν εἰς τὴν
ἀγοράν. Τούναντίον δὲ ἡ Βυσσινέα εὐθενεῖ ἐν-
ταῦθα ἐξαιρετικῶς, καὶ φυτεύεται πολλῇ, ἐπειδὴ οἱ
καρποὶ αὐτῆς καταναλίσκονται εἰς κατασκευὴν
γλυκασμάτων (γλυκοῦ).

ΜΗΛΟΕΙΑ

«Ἐκ τούτων τὸ μᾶλλον εὐθενοῦν εἶνε Κυδω-
νέα ἢ κοινῇ, ἥτις φυτεύεται πολλῇ ἐντὸς τῶν
κήπων καὶ ἀλλαχοῦ, εἰς τοὺς ἀμπελώνας κατὰ
μῆκος τοῦ Κηφισοῦ. Ἡ χρῆσις τῶν καρπῶν αὐ-
τῆς πρὸς κατασκευὴν γλυκασμάτων, κυδωροπῆ-
κτου, ἢ ὡς ἀρτύματος μετὰ τοῦ κρέατος συνεμ-
βαλλομένων, εἶνε μεγίστη.

«Ἀπιος ἢ κοινῇ (ἀπιδῆ καὶ ἀχλαδῆ) καὶ
Ἄπιος ἢ μηλέα δὲν ὑποφέρουσι τὸν μέγαν καύ-
σωνα, διὸ κακῶς προκόπτουσιν εἰς τὸ ἄττικόν πε-
δίον. Τούτων ὑπάρχουσιν ὀλίγαί πρώτοιμοι ποικι-
λίας μετριωτάτης ποιότητος. Τὰ καλὰ εἶδη, τὰ
ἀπαντῶντα ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, ἔρ-
χονται ἐκ τῶν διαφόρων νήσων, ἐκ τῆς Θεσσα-
λίας, ἐκ τῶν Πατρῶν κ.τ.λ., τὰ μῆλα μάλιστα
καὶ διὰ Τεργέστης ἐκ τοῦ Τυρόλου ἢ Ἰαπυ-
ρικῆ Ἐριοβοτρία (κ. μεσπιληά), εἶνε ὠραῖος
καὶ ἀείφυλλος θάμνος, νεωστὶ εἰσαχθεῖς, εὐθε-

1. Πρὸς δὲ Heldreich Natzpfl. Griechenland. σ. 67 κ. ἐπ. καὶ
ὡς πρὸς τὰ ἄλλα ὀπωροφόρα δένδρα.

νῶν ἰκκῶς εἰς εὐσκεπεῖς τόπους·¹ ἀνθεὶ τὸν
χειμῶνα (ἀπὸ Δεκεμβρίου μέχρι Ἰανουαρίου),
οἱ καρποὶ αὐτοῦ πεπαίνονται κατὰ Μάιον· εἶνε
δὲ περιζήτητος ὡς πρώιμωτάτη ὀπώρα.—Σόρβος
ἢ οἰκιακῆ (κ. σουρβῆ) ἀπαντᾷ ἐν ὀλίγοις μό-
νον δείγμασιν ἐν τοῖς κήποις τῆς Κηφισίας καὶ
ἐπομένως μόλις εἶνε ἀξία μνήμης.

«Ῥόα ἢ πολύστερμος (κ. ῥοδῆ) εἶνε θαμνοει-
δὲς δένδρον, θεραπευόμενον ἐπιτυχῶς εἰς πολ-
λὰς ποικιλίας ἐντὸς τῶν κήπων καὶ ἀλλα-
χοῦ. Ἡ ῥόα εἶνε πολυαγάπητος καρπὸς τῆς
χώρας. Ὑπὸ τοῦ λαοῦ θεωρεῖται ὡς ἐμβλημα
τῆς γονιμότητος. Ἀπὸ τοῦ μέσου Μαΐου, ἢ ἀπὸ
τοῦ τέλους αὐτοῦ, ἐξανθεῖ τὰ ὠραῖα αὐτῆς κα-
ταπόρφυρα ἄνθη μέχρι Ἰουλίου. Οἱ καρποὶ ὠ-
ριμάζουσι τὸν Αὐγουστον.

«Πιστάκη ἢ γρηναία (κ. φιστηκῆ) εἰσῆχθη
νεωστὶ ὑπὸ τοῦ κτηματίου κ. Σ. Παυλίδου καὶ
θεραπεύεται ἐπιτυχῶς.

«Κάρνον τὸ βασιλικόν (κ. καρυδῆ) ὀλίγον
φυτεύεται ἐν τοῖς κήποις τῆς πεδιάδος, ἐνθα
εὐθενεῖ μὲν, ἀλλὰ δὲν γίνεται ὑψηλόν. Ἐξαιρέ-
τως εὐθενεῖ εἰς ἄλλα ὀρεινὰ μέρη τῆς Ἑλλάδος.

«Κιτροειδῆ (περιληπτικῶς λεμονοπορτοκαλ-
ληαίς.) Τα δένδρα ταῦτα μόλις ὑποφέρουσι τὸν
χειμῶνα τῶν Ἀθηνῶν ἐν τοῖς δι' ὑψηλῶν
τοίχων ἢ δένδρων σκεπομένοις κατὰ τοῦ βορρῆ.
Ἄμκ τοῦ θερμομέτρου κατερχομένου εἰς—5° C.
πήγνυνται οἱ κλάδοι, ἐνίοτε δὲ καὶ ὄλον τὸ
δένδρον. Διὰ τοῦτο ἡ φυτεία αὐτῶν ἐν Ἀττικῇ
εἶνε περιορισμένη. Σκληρότατα κίτροειδῆ, διὰ
τοῦτο δὲ συχνότατα εἰς τοὺς κήπους τῶν Ἀ-
θηνῶν, εἰσὶ: Κιτρέα ἢ κοινῇ (κ. νεραντζιά), Κι-
τρέα ἢ χρυσομηλέα καὶ Κιτρέα ἢ μανδαρινέα
(κ. μανδαρινέα), ἢ ὡς εὐγενῆς καρπὸς λίαν ἀ-
γαπητῆ. Εὐαισθητοτάτη πρὸς τὸ ψῦχος, διὸ καὶ
ὀλίγον θεραπευομένη ἐν Ἀθήναις, εἶνε Κιτρέα ἢ
ὀξόχρμος (λεμονῆ).

«Εἰς τοὺς κήπους ἀπαντῶσι σποράδιον καὶ
ἄλλα εἶδη κίτροων π.χ. Κιτρέα ἢ γλυκοχρμος
(κ. γλυκολεμονῆ), Κιτρέα ἢ μηδικῆ (κ. κίτροά),
Κιτρέα ἢ μεγαλόκαρπος (φραππηά). Τὰ πλεῖστα
ἐν Ἀθήναις καταναλισκόμενα χρυσόμηλα (πορ-
τοκάλλια) πέμπονται τὸ πλεῖστον ἐκ Κρήτης,
τὰ λειμῶνια ἐκ τοῦ Πόρου, τὰ δὲ κίτρα ἐκ τῆς
Νάξου.

«Συκῆ ἢ καρικῆ (συκῆ) ἀνήκει εἰς τὰ ὡς συ-
χνότατα θεραπευόμενα δένδρα, καίτοι αἱ ξηραὶ
ἰσχυραὶ ἐν Ἀττικῇ δὲν γίνονται ἄρθρον ἐμπα-
ρίου, ὅπως ἐν Μεσσηνίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ συκῆ
φύεται ἀγρία μὲν ἐπὶ τῶν βράχων, ἐμβολιζο-
μένη δὲ ἀπανταχοῦ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀχμηροῦ ἐπι-
εδάφους. Φυτεύεται δὲ οὐ μόνον ἐν κήποις, ἀλλὰ

1. Καλλίτερον ὅμως προκόπτει εἰς τὰ ἠπιωτέρα κλίματα
τῆς Κεραύρας, τῶν Πατρῶν, τοῦ Πύρου κ.λ. παράγων καρ-
ποὺς πλείονας καὶ κρείττους, διότι τὰ ἄνθη αὐτῆς ἐν
βλάπτονται ὑπὸ τοῦ ψύχους, ὅπως τὰ τῶν ἐν Ἀθήναις.

καὶ μεταξὺ τῶν ἐλαίων καὶ ἀμπέλων, καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν βράχων καὶ τῶν ἀναπεπταμένων ἀγρῶν. Κατὰ τὰς νεωτάτας στατιστικὰς πληροφορίας (ἴδε πίνακα κατωτέρω) ὑπῆρχον μέχρι τοῦ 1873 ἐν Ἀττικῇ 3558 συκαὶ.

«Ἀπαντᾷ δὲ ἡ συκὴ εἰς πολλὰς ποικιλίας· αἱ πρώτοι οὐρανόζουσι ἤδη κατὰ Ἰούλιον τὰ καλλίτερά ἐν εἶδη, ἅτινα εἶνε καὶ τὰ πλείονα, ὀψιαιότερον, ἀπὸ Αὐγούστου μέχρις Ὀκτωβρίου. Ἡ συκὴ φυλλοβολεῖ τὸν χειμῶνα, φυλλοῦται δὲ κατὰ τὸ τέλος τοῦ Μαρτίου.

«*Μωρία ἢ μέλαινα* (ζεινομουρητὰ) φυτεύεται εἰς τὰ ὑψηλὰ μέρη τῶν πεδιάδων παρὰ τὰ χωρία, οὐχὶ πρὸς βομβυκοτροφίαν, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἐξαιρέτων καὶ περιζήτητων αὐτῆς κερπῶν, οἵτινες ἀρχοῦνται πεπαινώμενοι κατὰ τὸ τέλος τοῦ Ἰουλίου.

«Ἐκ τῶν ἄλλων σποράδην ἐντὸς τῶν κήπων φυτευομένων καρπίμων δένδρων, ἀναφέρομεν ἔτι: *Ζιζυφορ τὴν κοινὴν* (κ. ταιζιυφά), *Ἐλαιαγρον τὸν κηπαῖον* ποικιλ. ἀνατολικὸν (κ. ἄγρια τζιζιυφά), φυόμενον καὶ αὐτομάτως παρὰ τὸν αἰγιαλὸν, *Κόρυλλορ τὴν ἀβελλάρεϊον ἢ ἡρακλειωτικὴν* (ποντικὴν) καρπῶν (κ. φουντουκῆ), καὶ *Πίτυρ τὴν κωροφόρον* (κ. κουκκουκῆ). Τὰ εἶδη τοῦ *Ῥιθίου* (*Ῥιθίου* τὸ γνήσιον καὶ *Ῥιβ.* τὸ ἐρυθρόν) (κ. φραγκοσταφυλικῆς) δὲν ἀντέχουσι κατὰ τοῦ καύσωνος.

«Τέλος ὁ *Φοῖνιξ* (*Φ.* ὁ *δακτυλοφόρος*, κ. *χουρμαδῆ*) ἀπαντᾷ σποραδικῶτα ἐν τοῖς κήποις τῶν Ἀθηνῶν, καὶ διαχειμάζει μὲν καλῶς ἐν ὑπαίθρῳ, δὲν πεπαίνει ὁμοίως τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. Ὅλιγοὶ φοίνικες γηραιοί, μείναντες ἀπὸ τῶν Τούρκων ἔτι, τανῦν ἐξηρανίσθησαν. Οἱ ὑπάρχοντες μετεφυτεύθησαν πρὸ ὀλίγων ἐτῶν· εἰσὶ δὲ μικροὶ καὶ νεκροὶ πλὴν τινῶν ἐπὶ τῆς ἀνακτορικῆς πλατείας καὶ τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου, οὓς ἡ βασιλίσσα Ἀμαλία ἔφραεν ἐξ Ἀφρικῆς. Ὁ φοῖνιξ εἶνε δένδρον ξένον ἔτι εἰς τὴν Ἀττικὴν χώραν.

*Ἐπειὶ συνόχια.

ΠΕΡΙ ΤΙΜΗΣ ΚΑΙ ΜΟΝΟΜΑΧΙΑΣ

κατὰ τὸν γερμανὸν φιλόσοφον SCHOPENHAUER

Ἀφ' οὗτου τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος ἤρχισε ν' ἀναγεννᾶται, ἤλθεν εἰς στενὴν ἐπαφὴν πρὸς τὸν νέον πολιτισμὸν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, καὶ ἐκείθεν πρέλαζε, κατὰ φυσικὸν λόγον, πολλὰ μὲν τὰ ἀγαθὰ, πολλὰ δὲ καὶ τὰ κακὰ, ἅπερ ἐξ ἀπειρίας πολλὰκις ἐθεώρησεν ὡς ἀγαθὰ. Εἶνε πολὺ πιθανὸν ὅτι, ὅταν ἀποκτήσωμεν ἐμπειρίαν μεγάλην καὶ φωτισθώμεν ἱκανῶς, ἐκ τῶν λεγομένων ἀγαθῶν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ δὲν θέλομεν διαφυλάξῃ εἰμὲν ὅ,τι εἶνε σύμφωνον πρὸς τὸν ἑθνικὸν ἡμῶν χαρακτήρα ἢ δύναται ν' ἀποβῆ χρήσιμον εἰς τὴν τελειότεραν ἡμῶν ἀνάπτυξιν, τούναντιον δὲ θέλομεν ὡς τάχιστα ἀποσκο-

ρακίσῃ ὅ,τι ἀποδειχθῆ ἄχρηστον ἢ καὶ ἐπιβλαβές. Ἀλλ' ἵνα πληθυνθῆ ἡ γνώσις καὶ ἐπέλθῃ ἡ ποθητὴ πείρα καὶ ὁ φωτισμὸς, εἶνε ἀνάγκη νὰ καταδεικνύωνται συχνὰ πυκνὰ τὰ τρωτὰ μέρη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, ὅσα κακῶς παρεισέφεραν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τοιοῦτόν τι εἶνε ἡ *ἱπποτικὴ τιμὴ* καὶ ἡ *μονομαχία*, ἧτις ἐναντίον παντὸς ἑθνικοῦ αἰσθήματος καὶ ἐθίμου εἰσῆχθη εἰς τὴν ἡμετέραν πατρίδα ὡς οὐσιῶδες στοιχεῖον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ καὶ ὡς γνώρισμα τῆς εὐρωπαϊκῆς εὐθύτητος καὶ ἀνδρείας. Ἴνα ἐννοήσωμεν ὁμοίως ὁποῖόν τι εἶνε τῷ ὄντι ἡ λεγομένη ἱπποτικὴ τιμὴ καὶ ἡ μονομαχία, καὶ κατὰ πόσον εἶνε ἀξιολύμητον τὸ λείψνον τοῦτο τοῦ προληπτικοῦ γερμανικοῦ μεσαιῶνος, πρέπει ν' ἀκούσωμεν τὴν γνώμην ἀνδρὸς εὐφραστάτου καὶ κριτικωτάτου, τοῦ γερμανοῦ φιλοσόφου Schopenhauer.

Ἡ τιμὴ, κατ' αὐτόν, εἶνε ἕνθεν μὲν ἡ γνώμη τῶν ἄλλων περὶ τῆς ἡμετέρας ἀξίας, ἕνθεν δὲ ὁ φόβος ἡμῶν περὶ ταύτης τῆς γνώμης. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος περιέρχεται εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους πρὸς τοὺς ἄλλους σχέσεις, ἐξ ὧν δύναται νὰ τύχῃ τῆς ἐμπιστοσύνης αὐτῶν ἢ ἀγαθῆς τιμῆς ὑπολήψεως, ἐντεῦθεν προκύπτουσι διαφορὰ εἶδη τιμῆς, οἷον ἡ δημοτικὴ ἢ κοινὴ τιμὴ, ἡ τιμὴ τῶν ἐν τέλει, καὶ ἡ κατὰ φύλλον τιμὴ, τούτέστιν ἡ ἀνδρική καὶ γυναικεία τιμὴ.

Εὐρυτάτην ἔκτασιν ἔχει ἡ δημοτικὴ τιμὴ, ἧτις προϋποθέτει ὅτι πεδόμεθα τὰ τοῦ ἄλλου δίκαια καὶ οὐδέποτε πράττομεν τὸ ἀδικον ἢ παράνομον πρὸς ἴδιον ἡμῶν ὄφελος. Ἡ τιμὴ αὕτη εἶνε ὁ ὅρος, ὑφ' οὗ δὲν δυνάμεθα νὰ μετέχωμεν πάσης εἰρηνικῆς συγκοινωνίας καὶ συμβιώσεως. Δύναται δὲ ν' ἀπολεσθῆ καὶ ὑπὸ μιᾶς μόνης πασιφανῶς ἀντιδικιότητος εἰς αὐτὴν πράξεως, ἄρα καὶ ὑπὸ πάσης ποινικῆς καταδικῆς, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει μόνον ὅτι αὕτη ὑπῆρξε δίκαια. Ἡ τιμὴ αὕτη ἅπαξ ἀπολεσθεῖσα οὐδέποτε δύναται ν' ἀποκατασταθῆ, εἰμὲν ὅταν ἡ ἀπόλεια αὐτῆς προῆλθεν ἐξ ἀπάτης ἢ διαβολῆς. Οὐδὲν δὲ ἄλλο μέσον ὑπάρχει πρὸς ἀποκατάστασιν, εἰμὲν ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπάτης καὶ διαβολῆς. Ὅθεν ὑπάρχουσι νόμοι κατὰ τῆς διαβολῆς ἢ συκοφαντίας καὶ κατὰ τῆς ἐξυβρίσεως· διότι καὶ αὕτη οὐδὲν ἄλλο εἶνε εἰμὲν σύντομος διαβολή. Ἡ τιμὴ αὕτη λέγεται δημοτικὴ ὡς ἐκ τῆς δημοτικῆς τάξεως κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν λεγομένην *ἱπποτικὴν τιμὴν*, ἀλλὰ τὸ κύρος αὐτῆς ἐκτείνεται ἐπὶ πάσης ἀδικαίως τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων, μηδ' αὐτῶν τῶν ὑψίστων ἐξαιρουμένων. Διότι οὐδεὶς δύναται ν' ἀπαλλαγῇ αὐτῆς· ὅθεν δικαιοτέρον θὰ εἰλέγετο *κοινὴ ἢ πάνδημος τιμὴ*. Περὶ τῶν ἄλλων εἰδῶν τῆς τιμῆς δὲν πρόκειται ἐνταῦθα· ἀλλ' ἐκτὸς τούτων τῶν τιμῶν, αἵτινες στηρίζονται ἐπὶ ἀρχῶν πρεσβυνομένων ὑπὸ πάντων τῶν ἑθνῶν πάσης ἐποχῆς, ὑπάρχει ἄλλη τις τι-

μὴ ὅλως διάφορος ἐκείνων, περὶ ἧς οὔτε Ἕλληνας οὔτε Ῥωμαίους εἶχον ἔννοιάν τιναν, καθὼς οὐδὲ οἱ Σινεῖ, οὐδὲ οἱ Ἰνδοὶ, οὐδὲ οἱ Μωαμεθανοὶ μέχρι τῆς σήμερον ἔχουσι γνῶσιν αὐτῆς. Διότι ἀνεφάνη μόλις κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα· οὐδ' ἐπεχωρίασεν ἀλλαχοῦ, εἰμὲν μόνον ἐν τῇ χριστιανικῇ Εὐρώπῃ, καὶ ἐν ταύτῃ δὲ μόνον παρὰ μικρῶ τινι μορίῳ τοῦ πληθυσμοῦ, μεταξὺ δηλ. τῶν ἀνωτέρων τάξεων τῆς κοινωνίας καὶ τῶν ζηλούντων αὐτάς. Αὕτη εἶνε ἡ *ἱπποτικὴ τιμὴ*, *le point d'honneur*. Ἐπειδὴ δὲ ταύτης τὰ ἀξιώματα εἶνε ὅλως διάφορα, ἐν μέρει δὲ καὶ ἀντίθετα πρὸς τὰ τῆς ἄλλης τιμῆς, καθ' ὅσον ἡ μὲν ἄλλη τιμὴ χαρακτηρίζει τὸν *τίμιον* ἢ *ἐντίμιον ἄνθρωπον*, ἡ δὲ ἱπποτικὴ τὸν *ἀνθρώπου τῆς τιμῆς*, θέλομεν ἐκθέσει ἐνταῦθα τὰς ἀρχὰς αὐτῆς, οἷοναί τὸν κώδικα ἢ τὸ κάτοπτρον τῆς ἱπποτικῆς τιμῆς.

1) Ἡ τιμὴ δὲν εἶνε ἡ γνώμη τῶν ἄλλων περὶ τῆς ἡμετέρας ἀξίας, ἀλλὰ μόνον ἡ ἐκδηλωθεῖσα γνώμη ὑπάρχει πραγματικῶς ἢ ὄχι, πολὺ δὲ μᾶλλον ἀδιάφορον ἂν ἔχει λόγον. Ὅθεν δύναται οἱ ἄλλοι ὡς ἐκ τῆς διαγωγῆς ἡμῶν νὰ ἔχουσι ὁσονδήποτε κακὴν γνώμην περὶ ἡμῶν, δύνανται ὁσονδήποτε νὰ μᾶς περιφρονῶσιν, ἐν ὅσῳ οὐδεὶς αὐτῶν τολμᾷ νὰ ἐκδηλώσῃ, νὰ ἐκφράσῃ τοιοῦτόν τι, δὲν βλάπτεται ἡ τιμὴ. Τὰ νάπαλιν δὲ, καὶ ἂν ἡμεῖς διὰ τῶν πράξεων ἡμῶν καὶ ἰδιοτήτων ἀναγκάσωμεν πάντας τοὺς ἄλλους καὶ ἄκοντες νὰ ἐκτιμῶσιν ἡμᾶς μεγάλως, (διότι τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀναιρέτου αὐτῶν θελήσεως), ἐπειδὴ ὁμοίως δύναται πᾶς τις, ἔστω καὶ ὁ φαυλότατος καὶ μωρότατος, νὰ ἐκφράσῃ τὴν καταφρόνησίν του περὶ ἡμῶν, ἰδοὺ εὐθὺς ἡ τιμὴ ἡμῶν προσεβλήθη, καὶ τὸ χεῖριστον διὰ παντὸς ἀπολέσθη, ἂν δὲν ἀποκατασταθῆ πάλιν. Ὡς ἐκ περισσοῦ ἀπόδειξις περὶ τούτου, ὅτι οὐδαμῶς πρόκειται περὶ τῆς γνώμης τῶν ἄλλων περὶ ἡμῶν, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆς ἐκφράσεως αὐτῆς, εἶνε τὸ ὅτι αἱ λοιδορικῆς ἀνακαλοῦνται, ἐν ἀνάγκῃ καὶ μετὰ αἰτήσεως συγκοινωνίας, καὶ οὕτω θεωροῦνται ὡς μηδέποτε γινόμενα· ἂν δὲ συγχρόνως ἡ γνώμη ἐξ ἧς προῆλθον συμμετεβλήθη, καὶ διὰ τί ὄφειλε νὰ μεταβληθῆ, τοῦτο οὐδεμίαν σχέσιν ἔχει πρὸς τὸ προκείμενον· ἡ ἐκφρασις ἀναιρεῖται καὶ τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς. Ὁ σκοπὸς ἐνταῦθα εἶνε οὐχὶ νὰ γείνη τις ἀξίος σεβασμοῦ, ἀλλὰ νὰ ἐκβιάσῃ αὐτόν.

2) Ἡ τιμὴ τοῦ ἀνδρὸς στηρίζεται οὐχὶ εἰς ὅ,τι πράττει, ἀλλ' εἰς ὅ,τι πάσχει, ὅ,τι συμβαίνει εἰς αὐτόν. Ἄν κατὰ τὰ δόγματα τῆς κοινῆς, τῆς πανδήμου τιμῆς αὕτη ἐξαρτᾶται ἐξ ὅσων τις αὐτὸς λέγει ἢ πράττει, ἡ ἱπποτικὴ τιμὴ τούναντιον ἐξαρτᾶται ἐξ ὅσων ἄλλος τις λέγει ἢ πράττει· ἐγκρίεται λοιπὸν εἰς τὴν χεῖρα,

ἢ, ἂν θέλετε, κρέμαται ἐκ τοῦ ἄκρου τῆς γλώσσης παντὸς τινος, καὶ δύναται, ἂν οὗτος θελήσῃ νὰ ἐνεργήσῃ, κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' ἀπολεσθῆ, ἂν ἴσως ὁ προσβληθεὶς δὲν τὴν ἐφελευσθῆ πάλιν πρὸς ἑαυτὸν διὰ τινος κατωτέρου μνημονευθησομένης ἀποκαταστατικῆς πράξεως, ἧτις ὁμοίως μόνον μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς, τῆς υἰείας, τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἰδιοκτησίας καὶ τῆς ψυχικῆς ἡρεμίας δύναται νὰ γείνη. Κατὰ τὰ εἰρημῆκα δύναται ἡ διαγωγή ἐνὸς ἀνθρώπου νὰ εἶνε χρηστοτάτη καὶ εὐγενεστάτη, ἡ καρδία του ἀγνοτάτη, τὸ πνεῦμά του ἐξοχώτατον, οὐχ ἦττον ὁμοίως ἡ τιμὴ του κινδυνεύει κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ν' ἀπολεσθῆ, ἐάν δηλ. εἰς τιναν—ὅστις ἔτυχε μόνον νὰ μὴ προσβῆ ἔτι τοὺς κανόνας τῆς ἱπποτικῆς τιμῆς, ἄλλως ὁμοίως δυνατὸν νὰ ἦνε ὁ οὐτιδανώτατος τῶν ἀνθρώπων, τὸ βλακωδέστατον κτῆνος, κλέπτῃς τῆς ἡμέρας, χαρακτηρίσθῃ, χρεώσιος, ἐνὶ λόγῳ ἄνθρωπος ἀνάξιος νὰ εἰσῆ ἐκείνος βλέμμα ἐπ' αὐτόν—ἐάν, λέγω, εἰς τιναν τοιοῦτον ἔλθῃ ὄρεξις νὰ τὸν ὑβρίσῃ.

Ἡ ἐπὶ τὸ πολὺ μάλιστα τοιοῦτου εἶδους ὑποκείμενα καταλαμβάνονται ὑπὸ τοιοῦτων ὀρέξεων· διότι καθὼς ὁ Σενέκας πολὺ ὀρθῶς παρατηρεῖ, «ὅσον τις μᾶλλον ἀξίος καταφρονήσεως καὶ ἐμπαιγμοῦ εἶνε, τοσοῦτον μᾶλλον λελημένην ἔχει τὴν γλώσσαν». Εὐκολώτατα δὲ ὁ τοιοῦτος ἐρεθίζεται, μάλιστα κατὰ τοῦ ὡς ἀνωτέρω περιγραφέντος χρηστοῦ ἀνδρὸς, διότι τὰ ἐναντία μισοῦσιν ἄλληλα καὶ διότι συνήθως ἡ θεὰ ἐξόχων προτερημάτων ἐξεγείρει τὴν σιωπηλὴν λύσσαν τῶν μηδαιμῶν, δι' ἧς καὶ λέγει ὁ Götthe: «Δικαίον παραπονέσαι ὅτι ἔχεις ἐχθρούς; θέλεις ποτὲ νὰ γείνῃ φίλος ἐκεῖνος, εἰς τοὺς ὁποίους ἡ φύσις σου, ὁ χαρακτήρ σου εἶνε ἐν κρυπτῷ αἰώνιος ἔλεγχος;» Ἐντεῦθεν βλέπει τις πόσῃν εὐγνωμοσύνην ὀφείλουσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἱπποτικῆς τιμῆς μάλιστα οἱ ἄνθρωποι τοῦ τελευταίου εἶδους· διότι τίθενται εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον πρὸς τοὺς ἄλλως ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν ἀνεφίκτους. Ἐάν τις τῶν τοιοῦτων ὑβρίσῃ, δηλ. ἀπέδωκεν εἰς ἄλλον κακὴν τιναν ἰδιότητα, τοῦτο ἐπὶ τοῦ παρόντος θεωρεῖται ὡς ἐξ ἀντικειμένου ἀληθῆς καὶ ἐμπειρίας κρίσις, ὡς νόμιμος ἀπόφασις, διατελεῖ μάλιστα καὶ καθ' ὅλον τὸ μέλλον ἀληθῆς καὶ ἐγκυρος, ἐάν δὲν ἐξαλειφθῆ ἀμέσως δι' αἵματος· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ ὑβρισθεὶς διακρίνεται (ἐνώπιον πάντων τῶν ἀνθρώπων τῆς τιμῆς) ὅ,τι ὁ ὑβριστής (ἔστω οὗτος καὶ ὁ ἐσχάτος τῶν βροτῶν) τὸν ὠνόμασε· διότι (κατὰ τὸν τεχνικὸν ὅρον) «τὸ ἀφῆκεν ἐπάνω .του». Οὕτω λοιπὸν οἱ ἄνθρωποι τῆς τιμῆς» θέλουσι τοῦ λοιποῦ τὸν περιφρονῆ, θέλουσι τὸν ἀποφεύγῃ ὡς μωρόν, θέλουσιν ἐμπρῶς καὶ δημοσίως ἀρνηθῆ νὰ μεταβῶσιν εἰς ὁμήγουριν, ἐνθα καὶ οὗτος δύναται νὰ παρίσταται κ.τ.λ. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ ὑβρέως· ἀλλ' ὑπάρχει τι δεινότερον τῆς ὑβρέως,

ὕπαρχει τι τοσοῦτον φρικκλέον, ὥστε καὶ μόνον διότι τὸ μνημονεύω ἐν τῷ κώδικι τοῦτου τῆς ἵπποτικῆς τιμῆς ὀφείλω νὰ ζητήσω συγγνώμην παρὰ τῶν «ἀνθρώπων τῆς τιμῆς», διότι γνωρίζω ὅτι καὶ μόνον ἀναλογιζόμενοι τὸ τοιοῦτον φρίττουσι καὶ ἀνατριχιάζουσι, νομίζοντες ὅτι τοῦτο εἶνε τὸ summum malum, τὸ ἔσχατον τῶν ἐπὶ γῆς κακῶν, δεινότερον καὶ αὐτοῦ τοῦ θανάτου καὶ πάσης καταδίκης. Εἶνε δὴλ. δυνατόν, φοβερὸν εἰπεῖν, νὰ ῥαπίση τίς τινα ἢ νὰ πατάξῃ. Τοῦτο εἶνε ἀποτρόπαιον γεγονός καὶ ἐπιφέρει τοσοῦτον παντελῆ τιμῆς θάνατον, ὥστε, ἂν ἄπκσαι αἰ λοιπαὶ προσβολαὶ τῆς τιμῆς εἶνε καὶ δι' αἰματώσεως θεραπευταί, αὕτη πρὸς ῥιζικὴν αὐτῆς θεραπείαν ἀπαιτεῖ ἐντελῆ θανάτωσιν.

3) Ἡ τιμὴ οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν δύναται νὰ εἶνε, οὐδὲ πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν ποτὲ δύναται ἡ ἠθικὴ αὐτοῦ ιδιότης νὰ μεταβληθῇ, καὶ πρὸς πάσας τὰς τοιαύτας πρωτοπειρίας, ἀλλ' ὅταν ἡ τιμὴ προσβληθῇ ἢ πρὸς καιρὸν ἀπολεσθῇ, δύναται ἐάν τις ταχέως ἐπιχειρήσῃ, πολὺ ταχέως καὶ ἐντελῶς ν' ἀποκατασταθῇ δι' ἐνὸς καὶ μόνου καθολικοῦ μέσου, τῆς μονομαχίας. Ἐάν ὅμως ὁ προσβλητὸν δὲν ἀνήκῃ εἰς τὰς τάξεις τῆς προσθευούσας τὸν κώδικα τῆς ἵπποτικῆς τιμῆς, ἢ ἐπρᾶξέ ποτε ἐναντίᾳ τούτου, τότε δύναται, ἐάν μάλιστα ἔγεινε δι' ἔργου, ἀλλὰ καὶ μόνον διὰ λόγου ἂν ἔγεινε, ἐνοπλιος ὢν νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀσφαλῆ τινα ἐγγεῖρισιν, νὰ φρονέσῃ αὐτὸν ἀμέσως ἢ καὶ μίαν ὥραν βραδύτερον, καὶ οὕτως ἐθεραπεύῃ ἡ τιμὴ. Ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, ἐάν τις, φοβούμενος τὰ ἐντεῦθεν προκύπτοντα δυσάρεστα, ἐπιθυμῇ ν' ἀποφύγῃ τοῦτο τὸ διάδημα, ἢ ἐάν τις δὲν εἶνε βέβαιος ἂν ὁ προσβλητὸν ὑποβάλλεται εἰς τοὺς νόμους τῆς ἵπποτικῆς τιμῆς ἢ ὄχι, ἔχει πρᾶξιον ἄλλο τι μέσον προσωρινόν, τὴν ὑπεροχὴν ἢ ὑπερερείαν (avantage). Αὕτη δὲ συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἂν ὁ προσβλητὸν ὑπῆρξεν ἀγροῖκος, ὀφείλει αὐτὸς νὰ ἦνε οὐσιωδῶς ἀγροικότερος· ἐάν αἱ ὕβρεις πρὸς τοῦτο δὲν ἤκουσι πλέον, καταφεύγει εἰς τὰ κτυπήματα· ὑπάρχει δὲ καὶ ἐν τούτοις βαθμολογικὴ κλίμαξ πρὸς σωτηρίαν τῆς τιμῆς: οἷον ῥαπίσματα θεραπεύονται διὰ ῥαβδισμῶν, οὗτοι διὰ μαστιγώσεων, κατ' αὐτῶν δὲ τούτων συνιστᾶται ὑπὸ τινῶν ὡς δεδοκιμασμένον μέσον ἢ κατὰπτωσις. Μόνον δὲ ἐάν τις ταῦτα καὶ μέσα δὲν ἐφαρμόσῃ ἐγκαίρως, ὀφείλει εἰς ἄπαντα νὰ προδῇ εἰς αἰματηρὰς ἐγχειρήσεις. Ἡ προσωρινὴ αὕτη θεραπευτικὴ μέθοδος ἔχει τὸν λόγον τῆς κυρίως ἐν τῷ ἐξῆς ἀξιωματι.

4) Ὅπως τὸ ὑβρίζεσθαι εἶνε αἰσχος, οὕτω τὸ ὑβρίζειν εἶνε τιμὴ: π.χ. ἔστω μετὰ τοῦ ἀντιπάλου μου ἡ ἀλήθεια, τὸ δίκαιον, ἡ ὀρθοπροσύνη, ἐγὼ δὲ ὑβρίζω—πᾶσαι ἐκεῖναι αἰ ἀρεταί

ἀναγκάζονται νὰ ἀπέλωσι καὶ τὸ δίκαιον καὶ ἡ τιμὴ εἶνε μετ' ἐμοῦ, αὐτὸς δὲ πρὸς καιρὸν ἀπώλεσε τὴν τιμὴν του, μέχρις οὗ τὴν ἀνακτήσῃ οὐχὶ τυχὸν διὰ τοῦ δικαίου καὶ τῆς ὀρθοπροσύνης, ἀλλὰ διὰ πυροβολήσεως καὶ τραυματισμῶν. Κατὰ ταῦτα ἡ ἀγροικία εἶνε ιδιότης, ἡ ὁποία, προκειμένου περὶ τῆς τιμῆς, ἀναπληροῖ ἢ καὶ ὑπερτερεῖ πᾶσαν ἄλλην· ὁ ἀγροικότερος ἔχει ἐκάστοτε δίκαιον: τί τὰ πολλά, οἰανδήποτε ἀνοησίαν, ἀβλαδίαν, φαυλότητα καὶ ἀνματηλῆ τις, διὰ μιᾶς ἀγροικίας δύναται ὡς τοιαύτη νὰ ἐξαλειφθῇ καὶ ἀμέσως νὰ νομιμοποιηθῇ. Ἐάν τις π.χ. ἐν τινι συζητήσῃ ἢ ἄλλη συνδιαλέξῃ ἀποδείξῃ ὀρθότεραν τῶν πραγμάτων γνώσιν, αὐστηροτέραν φιλαλήθειαν, ὑγιεστεραν κρίσιν, πλείονα ὀρθοπροσύνην παρ' ἡμᾶς, ἢ ἐν γένει καταδείξῃ πνευματικὰ προτερήματα ἐπισκιάζοντα ἡμᾶς, δυνάμεθα πάσας τὰς τοιαύτας ὑπεροχὰς καὶ τὴν ἰδίαν ἡμῶν δι' αὐτῶν ἀποκαλυφθεῖσαν ἔνδειαν ἀμέσως ν' ἀναίρεσωμεν, τὰνάπαλιν δὲ ἡμεῖς αὐτοὶ νὰ γείνωμεν ὑπέρτεροι, προσβάλλοντες καὶ γινόμενοι ἀγροῖκοι· διότι ἡ ἀγροικία νικᾷ πᾶν ἐπιχείρημα καὶ ἐπισκιάζει πᾶν πνεῦμα. Ὅθεν «οἱ ἄνθρωποι τῆς τιμῆς» ἐάν τις ἐκφράσῃ γνώμην ἀπᾶδουσαν τῆς αὐτῶν, ἢ δείξῃ πλείονα ὀρθοπροσύνην παρ' ὅσων αὐτὴ δύναται νὰ παρατάξωσιν, εὐθὺς ἀναθαίνουσιν ἐπὶ τὴν πολεμιστήριον ἵππον τῆς ἀγροικίας, ὅστις ταχύτερον καὶ εὐκολώτερον δύναται νὰ ὀδηγήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν νίκην. Τὸ ἀξιωμα τοῦτο στηρίζεται πάλιν ἐπὶ τοῦ ἐπομένου, ὅπερ εἶνε τὸ κύριον καὶ θεμελιώδες ἀξιωμα, ἡ ψυχὴ τοῦ ὅλου κώδικος.

5) Τὸ ἀνώτατον δικαστήριον, εἰς τὸ ὅποιον δύναται τις ἐκ παντὸς ἄλλου νὰ ἐκκαλέσῃ κατὰ πάσας τὰς διαφορὰς τὰς εἰς τὴν τιμὴν ἀναφερομένας, εἶνε ἡ φυσικὴ βία, ὁ ἔστιν ἡ κτηνωδία. Διότι πᾶσα ἀγροικία εἶνε κυρίως ἔφρασις εἰς τὴν κτηνωδίαν, καθ' ὅτι τὸν μὲν ἀγῶνα τῶν πνευματικῶν δυνάμεων ἢ τοῦ ἠθικοῦ δικαίου κηρύττει ὡς ἀναρμόδιον, ἀντ' αὐτοῦ δὲ τάσσει τὸν ἀγῶνα τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Τοῦτον δὲ τὸν ἀγῶνα ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ὑπὸ τοῦ Φραγκλίνου ἐρίζεται ὡς ζῶον ὀργανοποιόν (oolmaking animal), ἐκτελεῖ διὰ τῶν ἰδιαζόντων αὐτῷ ὀπλων ἐν τῇ μονομαχίᾳ καὶ οὕτως ἐπάγει ἀνέκκλητον ἀπόφασιν. Τὸ θεμελιώδες τοῦτο ἀξιωμα ἐκφράζεται, ὡς γνωστὸν, διὰ τῆς φράσεως δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου ἢ, κατὰ τὴν γερμανικὴν φράσιν, δίκαιον τῆς πυγμῆς, τοῦ γρόνθου (Faustrecht), ἐπομένου καὶ ἡ ἵπποτικὴ τιμὴ ἐπρεπε νὰ ὀνομασθῇ τιμὴ τοῦ ἰσχυροτέρου, τιμὴ τῆς πυγμῆς ἢ τοῦ γρόνθου.

6) Ἐν ᾧ ἡ δημοτικὴ τιμὴ εἶνε λίαν αὐστηρὰ ὡς πρὸς τὸν σεβασμὸν τῆς ἀλλοτρίας περιουσίας, ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑποχρεώσεων καὶ τὴν τήρησιν τῶν ὑποσχέσεων, τοῦ δε-

δομένου λόγου, τοῦνκντίον δ κωδιξ τῆς ἵπποτικῆς τιμῆς ἀποδεικνύει ὡς πρὸς ταῦτα τὴν μεγίστην ἐλευθεριότητα. Εἷς μόνος λόγος ἀνάγκη νὰ εἶνε ἀπαράβατος, ὁ λόγος τῆς τιμῆς, δηλαδὴ ὁ λόγος, καθ' ὃν εἶπέ τις «εἰς τὴν τιμὴν μου», ὅπερ προϋποθέτει ὅτι πᾶς ἄλλος λόγος δὲν εἶνε ἀπαράβατος. Καὶ κατ' αὐτὴν δὲ τὴν παράβασιν τοῦ λόγου τούτου τῆς τιμῆς, εἶνε δυνατόν ἐν ἀνάγκῃ νὰ σωθῇ ἡ τιμὴ, ἐάν ἀντιτάξωμεν τὴν πέναντιαν τῆς μονομαχίας πρὸς τοὺς δικαιομένους ὅτι ἐδώκαμεν τὸν λόγον τῆς τιμῆς. Ἐπειτα ἐν μόνον χρέος ὑπάρχει ὅπερ ἀφεύκτως ἀνάγκη νὰ πληρωθῇ, τὸ ἐκ τοῦ παιγνίου, ὅπερ καὶ διὰ τοῦτο φέρει τὸ ὄνομα χρέος τῆς τιμῆς· ὡς πρὸς τὰ ἄλλα χρέη δύναται τις νὰ ἐξαπατᾷ Ἰουδαίους καὶ Χριστιανούς· τοῦτο οὐδ' ὀπωσοῦν βλέπτει τὴν ἵπποτικὴν τιμὴν.

Πᾶς ἀπρόληπτος ἄνθρωπος κατανοεῖ ἐκ πρώτης ὄψεως ὅτι ὁ παράδοξος, βαρβαρικὸς καὶ γελοῖος οὗτος κώδιξ τῆς τιμῆς δὲν προήλθεν ἐξ αὐτῆς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως οὐδ' ἐξ ὑγιῶς θεωρίας τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, ἀλλ' ἐκ τῶν κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἐπικρατουσῶν ἀρχῶν περὶ τῆς ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης, ἰδίως ἐν τοῖς ποινικαῖς δικαστηρίοις. Ἐν τούτοις δηλ. μέχρι τῆς 16' ἐκατονταετηρίδος ὑπερχεοῦτο οὐχὶ ὁ κατηγοροῦν ἢ ἀποδείξῃ τὴν ἐνοχίαν, ἀλλ' ὁ κατηγορούμενος τὴν ἀθωότητά του. Πρὸς ἀπόδειξιν ταύτης κατέφυγεν οὗτος εἰς τὰς λεγομένας θεοδικίας, ὧν συνθηθεσάτη ἦτο ἡ μονομαχία· διότι ὁ κατηγορούμενος ὡς προσβεβλημένος ὀφείλει νὰ καθαρῶσιν ἑαυτὸν τῆς ὕβρεως. Ἀπόδειξις δὲ τούτου εἶνε καὶ ὁ στενὸς κύκλος, ἐν ᾧ διετέθησε τὸ κύρος του ὁ κώδιξ τῆς τιμῆς. Ὁ κύκλος οὗτος εἶνε ἡ Εὐρώπη, καὶ μόνον ἀπὸ τοῦ μέσου αἰῶνος, καὶ ἐνταῦθα δὲ μόνον μεταξὺ τῶν εὐγενῶν, τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῶν τούτους ζηλούντων. Διότι οὔτε Ἕλληνας οὔτε Ῥωμαίους οὔτε τὰ μάλιστα πεπολιτισμένα ἔθνη τῆς Ἀσίας παλαιὰ τε καὶ νέα γινώσκουσι τι περὶ ταύτης τῆς τιμῆς καὶ τῶν ἀξιωματῶν αὐτῆς. Πάντες οὗτοι οὐδεμίαν ἄλλην τιμὴν ἀναγνωρίζουσιν, εἰμὴ τὴν ἐν ἀρχῇ ἀναλυθεῖσαν, ἢν ὀνομάσαμεν κοινήν ἢ δημοτικὴν. Παρὰ πᾶσι τούτοις ὁ ἄνθρωπος θεωρεῖται ὅπως δείκνυται ἐκ τῶν πράξεων αὐτοῦ, οὐχὶ δὲ ὅπως ἤθελεν ὀνομάσῃ αὐτὸν πᾶσα ἀκόλατος γλωσσαγία. Παρὰ πᾶσι τούτοις δύναται τις διὰ τῶν λόγων ἢ πράξεων αὐτοῦ νὰ ἐξαφανίσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ τιμὴν, οὐδέποτε τὴν τοῦ ἄλλου. Τὸ κτύπημα παρ' αὐτοῖς εἶνε οὐδὲν ἄλλο ἢ κτύπημα, οἷον δύναται πᾶς ἵππος καὶ πᾶς ὄνος ἐπικινδυνώτερον νὰ λακτίσῃ, καὶ δύναται μὲν κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ κινήσῃ τὴν ὀργὴν καὶ παρυσυδῆ νὰ προκαλέσῃ ἐκδίκησιν, ἀλλὰ πρὸς τὴν τιμὴν οὐδὲν κοινὸν ἔχει οὐδὲ κρατεῖται βιβλίον τῶν κτυπημάτων ἢ ὕβρεων καὶ τῆς ἀποδοθείσης ἢ

παραμεληθείσης «ἰκανοποιήσεως». Ὡς πρὸς τὴν ἀνδρείαν καὶ τὴν καταφρόνησιν τῆς ζωῆς δὲν εἶνε τὰ ἔθνη ἐκεῖνα κατώτερα τῶν τῆς χριστιανικῆς Εὐρώπης. Οἱ Ἕλληνας μάλιστα καὶ Ῥωμαῖοι ἦσαν βεβαίως ἀληθεῖς ἥρωες, ἀλλ' οὐδεὶς παρ' αὐτοῖς λόγος περὶ τῆς λεγομένης ἵπποτικῆς τιμῆς. Ἡ μονομαχία παρ' αὐτοῖς ἦτο ἔργον οὐχὶ τῶν εὐγενῶν τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ μισθῶν τῶν μονομάχων, ἐγκαταλειμμένων δούλων καὶ καταδικασμένων κακούργων, οἵτινες ἐναλλασσόμενοι πρὸς τὰ ἄγρια θηρία ἠρεθίζοντο καὶ ἐπετίθεντο κατ' ἀλλήλων πρὸς διασκέδασιν τοῦ λαοῦ. Μετὰ τὴν διάδοσιν τοῦ χριστιανισμοῦ τὰ θεάματα τῶν μονομάχων κατηργήθησαν, ἀλλ' ἀντ' αὐτῶν ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς ἐποχῆς τῆ μεσολαβήσεως τῶν θεοδικιῶν εἰσάχθη ἡ μονομαχία. Ἐν ἐκεῖνα ἦσαν ἀπάνθρωπα θύματα προσφερόμενα εἰς τὴν γενικὴν φιλοθεαμοσύνην, αὕτη εἶνε ἀπάνθρωπον θύμα προσφερόμενον εἰς τὴν γενικὴν πρόληψιν, οὐχὶ ὅμως ὅπως ἐκεῖνα ὑπὸ κακούργων, δούλων καὶ αἰχμαλώτων, ἀλλ' ὑπὸ ἐλευθέρων καὶ εὐγενῶν. Ὅτι ἡ πρόληψις αὕτη περὶ τῆς τιμῆς ἦτο πάντη ἀλλοτρία τῶν ἀρχαίων, μαρτυρεῖται ὑπὸ πλείστων χαρακτηριστικῶν εἰδήσεων. Ὅτε π.χ. ἀρχηγὸς τῶν Μάρτιων, οὗτος ἐμήνυσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐξῆς ἀπόκρισιν: «ἂν ἐδαρύνῃ τὴν ζωὴν, δύναται νὰ ἀπαγχονισθῇ»· πρότεινε ὅμως εἰς αὐτὸν παλαιὸν τινα μονομάχον, πρὸς ὃν ἐδύνατο νὰ μάχεται. Παρὰ Πλουτάρχῳ (ἐν β. Θεμισ., 14) ἀναγιγνώσκωμεν ὅτι ὁ ναύαρχος Εὐρυδιάδης, ἐρίζων πρὸς τὸν Θεμιστοκλέα ὕψωσε τὴν βακτηρίαν, ἵνα πατάξῃ αὐτόν. Οὗτος δὲ δὲν ἔσχε τὸ ξίφος, ἀλλὰ τοῦνκντίον εἶπε: «πάταξον μὲν, ἀκουσον δὲ». Ποῖον ἄρα γε ἀγανάκτησιν θὰ αἰσθανθῇ ὁ ἀναγνώστης «τῆς τιμῆς» μὴ βλέπων τὴν εἰδήσιν, ὅτι τὸ σῶμα τῶν Ἀθηναίων ἀξιωματικῶν ἀμέσως διεκέρυξεν, ὅτι ὑπὸ τοιοῦτον Θεμιστοκλέα δὲν θέλει τοῦ λοιποῦ νὰ ὑπηρετῇ! Κατὰ ταῦτα πολὺ ὀρθῶς λέγει νεώτερός τις Γάλλος συγγραφεύς: Si quelqu'un s'avisait de dire que Démotène fut un homme d'honneur, on sourirait de pitié. . . . Cicéron n'était pas un homme d'honneur non plus (Soirées littéraires par C. Durand, Rouen 1828, Vol. 2, p. 300). Ἐπειτα τὸ χωρίον τοῦ Πλάτωνος τὸ ἐκ τῶν Νόμων περὶ αἰκίας ἀποδεικνύει ἀρκούντως ὅτι οἱ ἀρχαῖοι τὴν περὶ ἵπποτικῆς τιμῆς γνώμην ἐπὶ τοιοῦτων πραγμάτων οὐδὲ κἂν ἐφαντάζοντο περὶ δὲ τοῦ Σωκράτους ἰδοῦ τί λέγει Διογένης ὁ Λαέρτιος: «Πολλάκις δὲ βικιότερον ἐν ταῖς ζητήσεσι διαλεγόμενον κοινδύλιζεσθαι καὶ παρατίλλεσθαι, τὸ πλέον τε γελᾶσθαι καταφρονούμενον· καὶ πάντα ταῦτα φέρειν ἀνεξικιάκως, ὅθεν καὶ λακτισθέντα, ἐπειδὴ ἠέσχετο, τινὸς θαυμάσαντος, εἰπεῖν: εἰ δὲ με ὄνος ἐ-

λάκτισε, δίκην ἄν αὐτῷ ἐλάγχων; » καὶ ἀλλὰ χροῦ «κακῶς ὁ δεινά σε λέγει», «καλῶς γὰρ, ἔφη, λέγειν οὐκ ἔμπε». Καὶ «οὐ σοὶ λοιδορεῖται ὁ δεινά;» «Οὐχί, ἔφη ἔμοι γὰρ οὐ πρόσεστι ταῦτα». Ὁ Στοβαῖος ἐν τῷ Ἀνθολογίῳ διέσωσεν ἡμῖν χωρίον τι ἐκ τῶν τοῦ Μουσωνίου, ἐξ οὗ εἶνε προφανές πῶς οἱ ἀρχαῖοι ἐθεώρουν τὰς ὕβρεις, ὅτι οὐδεμίαν ἄλλην ἱκανοποίησιν ἀπῆτουν, εἰμὴ τὴν παρὰ τῶν δικαστηρίων, καὶ ὅτι σοφοὶ ἄνδρες καὶ τὰ τὴν κατεργάζοντο. Ὅτι οἱ παλαιοὶ καὶ διὰ τὸ βράσιμα οὐδεμίαν ἄλλην ἱκανοποίησιν ἐγίνωσκον παρὰ τὴν δικαστικὴν, καταφαίνεται ἐκ τοῦ Γοργίου τοῦ Πλάτωνος. Τὸ αὐτὸ ἐξάγεται καὶ ἐξ ὅσων διηγείται ὁ Γέλλιος περὶ τινος Ῥωμαίου, Λουκίου Βερατίου, ὅστις τοσοῦτον ὕβριστής ἦτο, ὥστε χάριν διασκεδάσεως ἐβράσιζε τοὺς ἀπαντῶντας αὐτῷ Ῥωμαίους πολίτας. Ἦν δὲ ἀποφύγη τὰς δικαστικὰς δικτυώσεις, παρεκλούθειτο ὑπὸ δούλου φέροντος βαλάντιον πλήρες χαλκῶν νομισμάτων, καὶ ἀμέσως κατέβαλλεν εἰς τὸν αἶφνης βραχισθέντα τὴν νόμιμον ποινὴν τῶν 25 ἀσσαρίων. Κράτης ὁ Θηβαῖος, ὁ περίφημος κυνικός, ἔλαβε τοσοῦτον ἰσχυρὸν βράσιμα παρὰ τοῦ κιθαρωδοῦ Νικοδρόμου, ὥστε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπρήθη καὶ ἐμελάνθη (ὑπωπιάσθη, ὡς λέγει Διογ. ὁ Λαέρτιος). Προσαρτήσας λοιπὸν πιτάκιον εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ ἐπέγραψε «Νικοδρόμος ἐποίησεν», πρὸς μεγάλην καταισχύνῃν τοῦ κιθαρωδοῦ, ὅστις ἐτόλμησε τοιαύτην κτηνωδίαν νὰ ἐξασκῆσθαι πρὸς ἄνδρα παρὰ πάντων τιμώμενον ἐν Ἀθήναις. Ὁ Διογένης ὁ Σινωπεύς ἔγραψε πρὸς τὸν Μελέσιππον τὴν ἐξῆς ἐπιστολήν: «Ἦκούσθαι σε λευπηθῆναι ὅτι τὰ τῶν Ἀθηναίων τέκνα πληγὰς ἡμῖν ἐνέτεινε μεθόντων, καὶ δεινὰ πάσχειν εἰ σοφία πεπαρόνηται· εὖ δ' ἴσθαι ὅτι τὸ Διογένους μὲν ἐπλήγη σῶμα ὑπὸ τῶν μεθούτων, ἀρετὴ δὲ οὐκ ἠσχύνθη, ἐπεὶ μήτε κοσμεῖσθαι πέφυκεν ὑπὸ φαύλων μήτε αἰσχύνεσθαι». Περὶ τοῦ Δημόνακτος τοῦ φιλοσόφου διηγείται ὁ Λουκιανὸς τὸ ἐξῆς: «Ἐπεὶ δὲ τις ἀθλητὴς . . . ἐπάταξεν αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν λίθῳ καὶ αἷμα ἐρρήθη, οἱ μὲν παρόντες ἠγανάκτουν ὡς αὐτὸς ἕκαστος τετυπημένος, καὶ ἐβόων ἐπὶ τὸν ἀνθρώπου ἰέναι, ὁ δὲ Δημόναξ, Μηδαμῶς, ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἐπὶ τὸν ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐπὶ τὸν ἰατρὸν».

«Ἀλλά», θ' ἀναβοήσῃ τις ἴσως, «ἐκεῖνοι ἦσαν σοφοὶ!» — Ὑμεῖς δὲ μήπως εἴσθε μωροὶ;

I. II.

ΧΑΝΣ ΣΤΟΡΚΟΥΣ

[Ἐκ τῶν τοῦ Erekmann-Chatrian.]

I

Μετέβαινον εἰς Κρόυτςναχ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ καλοῦ κάγαθοῦ δημάρχου καὶ θεοῦ μου Φάν-δὲν-Χόσσην, τῆς θείας μου Αἰκατερίνης, συζύγου αὐ-

τοῦ, καὶ τῶν ἐξαδελφῶν μου καὶ θυγατέρων των Αὐρηλίας καὶ Κατελέ.

Ἡ Κρόυτςναχ εἶναι πόλις, κειμένη ἐπὶ τῆς εἰς Μαχεντίναν ὁδοῦ· σύγκεται ἐκ διακοσίων ἢ τριακοσίων οἰκιστικῶν, διεσπαρμένων παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Λάουτερ, ἐκ κηπαρίων περραγμένων, ἐξ ἀγροτικοῦ κωδωνοστασίου εἰς οὗ τὴν κορυφὴν φωλεύουσι πελκροὶ καὶ ἐκ παλαιοῦ τινὸς κρήνης, ἀφιερωμένης εἰς τὸν ἅγιον Ἀρβόγαστον. Ἄν φαντασθῆτε περιπατοῦντας εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν μερικὸς κατοίκους μὲ τοὺς τρικώχους πῖλους των, ὀλίγας νεάνιδας μὲ τὰς κοντὰς ἐρυθρὰς ἐσθῆτάς των, βουῆς τινὰς τοὺς δ-ποιούς ὑπάγουσι νὰ ποτίσωσιν, ἕνα βοσκὸν, παίζοντα φλογέραν καὶ ἀκολουθούμενον ἀπὸ μακρὰν σειρὰν αἰγῶν, θὰ συλλάβητε τελείαν εἰκόνα τοῦ μέρους ἐκεῖνου.

Ὁ δὲ θεός μου Φάν-δὲν-Χόσσην εἶναι ἰδιοκτῆτης τῆς ὠραιοτέρας οἰκίας καὶ τῶν ἀρίστων ἀγρῶν τοῦ τόπου· εἰς τὸ δημοτικὸν συμβούλιον αὐτὸς λύει καὶ δίνει, καὶ ὁ λόγος του ποτὲ κάτω δὲν πίπτει, κατὰ τὴν παροιμίαν· ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον τῆς ὁδοῦ μέχρι τοῦ ἄλλου, ὅλοι ἐκβάλλουσι τοὺς πῖλους των ὅταν διέρχεται... Ἡ θεία μου Αἰκατερίνη διαπρέπει εἰς τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν γλυκύσματα καὶ ὠραίας τυρόπηκτας... Αἱ δὲ ἐξαδέλφαι μου εἰξεύρουσι νὰ τὰς τρώωσι καὶ νὰ παίζωσι κύμαχλον.

Ἀφ' ἧς ἐποχῆς διωρίσθη διευθυντὴς τῆς ἀρχίστρας τοῦ μεγάλου δουκὸς Γέρι-Πέτερ, σύμπασα ἡ ἐξαίρετος αὕτη οἰκογένεια εἶχε διακαῶς ἐπιθυμίαν νὰ μὲ ἴδῃ. Μοὶ ἔγραφον ἀλλεπαλλήλους ἐπιστολάς, καὶ μοὶ ὑπέσχοντο ἑορτὰς, διασκεδάσεις, θηρευτικὰς ἐκδρομὰς καὶ τόσα ἄλλα. Ἐν ἐνὶ λόγῳ δὲν ἠδυνήθη νὰ μείνω ἀνάληπτος εἰς τὰς φιλικωτάτας ἐπιμόνους προσπαθείας των... ἐπέβην εἰς μίαν ἄμικσαν, διευθυνόμενος εἰς Κρόυτςναχ.

Καθ' ὅσον ἐπλησιάζομεν ἤρχιστε νὰ μὲ καταλαμβάνῃ ἀθυμία· ἐσυλλογίζομαι ὅτι ὁ καλὸς οὗτος θεός μου Φάν-δὲν-Χόσσην, ὅστις τόσῳ περιποιητικὸς εἶναι πρὸς ἐμὲ ἀφ' ὅτου διὰ τοῦ διορισμοῦ μου κατέλαβον θέσιν οὐχὶ ἀναξίαν λόγου ἐν τῇ κοινωνίᾳ, μὲ ἀρῆκεν ἐπὶ δέκα κατὰ συνέχειαν ἔτη νὰ τραβῶ τὸν διάβολόν μου ἀπὸ τὴν οὐρὰν, χωρὶς οὐδέποτε οὐδὲ δέκα κροῦτσάρια νὰ θέλῃ νὰ μὲ δανείσῃ ἢ σκέψῃς αὕτη μὲ καθίστα πολὺ μελαγχολικόν.

Ἐν τῇ ἀμάξῃ εἶχον ἕνα μόνον συνοδοιπόρον, οὗ τὸ σκυθρωπὸν ἦθος καὶ ἡ παράξενος φυσιογνωμία μοὶ ἐνεποίησαν κατ' ἀρχὰς μεγάλην ἐντύπωσιν. Φαντάσθητε ἐρωδιὸν ἐνοκλάζοντα ἐν τῇ σκιᾷ, μὲ τὴν κεφαλὴν βεδυθισμένην μεταξὺ τῶν ὤμων, τὰ σκέλη ἔχοντα ὑπὸ τὸ θρανίον, τὸ ὄμμα στρογγύλον καὶ ἐταστικόν καὶ τὸ βράχος κεκλιμένον μὲ ἦθος βεβρωδῶδες. Τοιοῦτος ἦτο ὁ συνοδοιπόρος μου· τὸ φαιδρὸν χιτῶνίον του,

τὸ μικρὸν πλακῶδες κασκέτορ καὶ αἱ φαιδρὰ περισκελίδες αὐτοῦ καθίστων τὴν ὁμοιότητα ἐντελεστέρων. Πρακτεροῦμεν ἀλλήλους ἐπὶ μίαν ὄραν ἀσκαρδαμυκτὴ, χωρὶς οὐδὲ λέξιν ν' ἀνταλλάξωμεν. Πλήθος ἀλλοκότων ἰδεῶν μοὶ ἤρχοντο κατὰ νοῦν. «Τί διάβολο νὰ ἦναι αὐτό; ἰσκαπτόμην. Τί νὰ περιέχῃ ἡ μεγάλη ἐκεῖνη χαρτίνη θήκη, τὴν ὁποῖαν μὲ τόσῳ προσοχῇν φυλάττει;»

Ἐξήτουν ἀφορμὴν ν' ἀνοίξω ὀμίλιαν, ὅτε αἶφνης ὁ ἐρωδιὸς ἀπέσεισε τὴν νάρκην του, καὶ διὰ φωνῆς διαπεραστικῆς μοὶ ἀπέτεινε τὸν λόγον· — Ὁ κύριος μεταβαίνει εἰς Κρόυτςναχ;

Προσεκλίνα.

Καὶ ἐγὼ ἐκεῖ ἤπηγαίνω, ἐξηκολούθησε λέγων, εἶμαι ὁ γεωμέτρης τοῦ δήμου.

— Ἄ!

— Ὀνομάζομαι Χάνς Στόρκ. . . ἡ ἀπλῶς Στόρκ, ἢ Στόρκους.

— ὦ! ἐσκέφθην· ἔχει καὶ αὐτὸς ὡς τὸ μυθολογικὸν πτηνὸν τῆς Αἰγύπτου τρεῖς ὀνόματα: Ἴβις, Κουρικάκα καὶ Κούρλις!

Ταῦτα εἰπὼν ὁ Χάνς Στόρκ ἐσίγησεν αὐθις· ὅπως ἀνταποκριθῶ εἰς τὸ διάβημα, ὅπερ ἔκαμε πρὸς γνωριμίαν, ἐθεώρησα καὶ ἐγὼ χρέος μου νὰ τῷ εἶπω τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπάγγελμα μου.

— Ἐγὼ, εἶμαι ὁ Κάσπερ Φάν-δὲν-Χόσσην, διευθυντὴς τῆς ἀρχίστρας τοῦ μεγάλου δουκὸς Γέρι-Πέτερ καὶ ἀνεψιὸς τοῦ Χριστιαν Φάν-δὲν-Χόσσην, δημάρχου Κρόυτςναχ.

— Τὸν γνωρίζω τὸν δήμαρχον, εἶπεν ὁ Στόρκους· πολὺ καλὸς ἄνθρωπος, ἀλλὰ πολὺ πεζὸς εἰς τὰ ἐπιστημονικὰ ζητήματα.

Ἡ παρατήρησις αὕτη μοὶ ἐνεποίησεν ἐντύπωσιν.

— Πῶς! μήπως καταγίνονται εἰς ἐπιστημονικὰ ζητήματα εἰς τὸ Κρόυτςναχ!

— Ὅχι, κύριε, ἀπάντησε, κινῶν τὴν κεφαλὴν μετ' ἤθους ἀνεκφράστου θλίψεως, ὅχι· οἱ οἰκοκυρτοὶ τοῦ Κρόυτςναχ εἶναι ὅλοι ἀνεξαιρέτως ἀμαθεῖς, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου. Εἶναι τριάντα χρόνια τώρα ὅπου καταγίνομαι εἰς τὸν καταρτισμὸν συλλογῆς κογχυλῶν καὶ ἀπολιθωμένων ὀστέων. Ἡ συλλογὴ τοῦ Στόρκους εἶναι ὀνομαστὴ ἐν Βερολίνῳ, ἐν Στοκχόλμῃ, ἐν Πετρούπολει. Καὶ ὅμως, κύριε μου, οὐδὲ εἰς ἀπὸ τοὺς κατοίκους τοῦ Κρόυτςναχ ἔλαβε τὴν περιέργειαν νὰ ἔλθῃ νὰ τὴν ἴδῃ! . . . κἀνεὶς δὲν μοὶ εἶπε ποτέ· «Κύριε Στόρκους, θὰ μοὶ κάμνῃτε τὴν χάριν νὰ μοὶ ἐπιτρέψῃτε νὰ θαυμάσω τοὺς ἀνεκτιμήτους θησαυροὺς σας;» Ἐξ ἐναντίας ὅταν μὲ βλέπωσι συλλέγοντα φυτὸν τι, ἢ χόρτον, ἢ λίθον, μὲ θεωροῦσι τρελόν!

Ταῦτα εἰπὼν, ὁ Χάνς Στόρκους ἐφάνη καταληφθεὶς ὑπὸ ἀγανακτικῆς ὀ μὲγας αὐτοῦ τράχλητος ἐμπεκύνθη αἰφνιδίως, αἱ δὲ κνημαὶ του συνεπτύχθησαν αὐθις.

— Ἡ γυναῖκά μου, κύριε, ἡ γυναῖκά μου ἀκόμη, ἀνεκράγασε, πολὺ ἀξιόλογος γυνή, δὲν τὸ ἀρνούμαι. . . φιλόπονος, οἰκονόμος, καλὴ οἰκοκυρὰ, ἀλλὰ πνεύματος περιορισμένου. . . ὦ, πολὺ περιορισμένου. . . ἄ!

Ἦψωσε τοὺς μεγάλους ἰσχνοὺς βραχίονάς του καὶ ἦνωσε τὰς χεῖρας, βαθύτατον οἰκτιρμοῦ αἰσθημα οὕτως ἐκδηλῶν.

Ἐγὼ ἔμενον ἐκθαμβος.

— Λοιπὸν! ἐπανελάθειν, ἡ γυναῖκά μου, ὅταν ἐπιστρέφω ἀπ' ἐξω ἔχων τὰ θυλάκιά μου γεμάτα ἀπὸ προκατακλυσμαῖας κογχύλας, πολυτιμώτατα πράγματα, μοναδικὰ ἴσως εἰς τὸ εἶδος των, τὰ τελευταῖα λείψανα ἀφανισθέντων κόσμων! εἰξεύρετε τί μοὺ λέγει;

Καὶ ὁ ἐρωδιὸς μὲ ἐκύριεσε μὲ εἰρωνικὸν ἦθος, θέλων νὰ δείξῃ ὅτι ὅσον πνεῦμα καὶ ἂν εἶχον ἦτο τῶν ἀδυνάτων νὰ μαντεύσω τοὺς λόγους τῆς συζύγου του.

— Μοὺ λέγει, κύριε, μοὺ λέγει· «Χάνς, τί θέλεις νὰ τοὺς κάμω αὐτοὺς τοὺς σαλιάγκους σου; Ἡ νὰ ἦτανε τοῦλάχιστον ζωντανοὶ ἠμποροῦσε κἀνεὶς νὰ τοὺς μαγειρεύσῃ καὶ κἄτι νὰ φάῃ ἀπὸ αὐτούς. Ἄλλ' αὐτοὶ εἶναι πέτραις σωταῖς. Ἄδεν πᾶς ἔς τὸ καλὸ μαζὶ τους! . . .»

Καὶ ὁ Χάνς Στόρκ ἐβαλε σαρκῶνιον γέλωτα·

— Χέ! χέ! χέ! . . . ναι, κύριε, αὐτὰ μοὺ λέγει, μάλιστα!

— Ἄ! τῷ εἶπον, δὲν κάμνει καθόλου καλὰ.

— Αὕτη λοιπὸν, κύριε, αὕτη εἶναι ἡ κατάστασις τῆς ἐπιστήμης ἐν Κρόυτςναχ. . . Εἰσθε καλλιτέχνης. . . καὶ θὰ παρατηρήσητε ἐπίσης πόσον προχωρημένοι εἶναι καὶ εἰς τὴν καλλιτεχνίαν.

Ταῦτα εἰπὼν, ἐβύθισε πάλιν τὸν τράχηλον μεταξὺ τῶν ὤμων, ἐτακῶρωσε τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν γονάτων, καὶ ἐπανελάθει μὲ ἀταραξίαν παρὰδοξον·

— Καὶ ὅμως, κύριε, πόσον θάρρος, πόσῳ ὑπομονῇ ἐχρειάσθη νὰ καταβάλλω ἀπὸ τριάκοντα χρόνων. Εἴτε ἐβρεχεν, εἴτε ἐγίνιζε, πόσους δὲν ὑπέστην κόπους, πόσα μαρτύρια διὰ νὰ συνάξω ἕξ χιλιάδας σπάνια καὶ περίεργα κομμάτια, διὰ νὰ τὰ κατατάξω, νὰ τοὺς θέσω ἐπιγραφὰς καὶ νὰ ὀρίσω τὸ γένος καὶ τὸ εἶδος των. Καὶ ὅμως ἔνεκεν αὐτῆς τῆς συλλογῆς μὲ θεωροῦσι τρελόν καὶ ὑποχονδριακόν· καὶ ἂν ἔλειπον οἱ νόμοι, ἡ ἀμάθεια θὰ ἤρχετο νὰ μοὶ ἀρπάσῃ καὶ καταστρέψῃ τὸν καρπὸν τῶν πολυχρονίων ἀγώνων μου.

Ὁμολογῶ ὅτι ὁ ἀπελπισμὸς τοῦ Χάνς Στόρκ μοὶ ἐφάνη πολὺ σωστός.

— Παρηγορήθητε, ἀγαπητέ μοι κύριε, τῷ εἶπον, οἱ μεταγενέστεροι θὰ σὰς ἀποδώσωσι δικαιοσύνην.

Οἱ λόγοι οὗτοι τὸν ἀνεζωογόνησαν καὶ ἀνηγέρθη ἀποτόμως·

— Κύριε, μοι εἶπεν, εἶσθε ἄνθρωπος με κρίσιν ἔλαττε νὰ με ἰδῆτε. . . θὰ σας δείξω τὴν συλλογὴν μου. . . , θὰ σας ἀναγνώσω τὸ μέγα σύγγραμμά μου περὶ τῶν μεταβολῶν τῆς γῆς.

Ὁ Χᾶνς Στόρκ εἰπὼν ταῦτα ἐξήφθη ἢ μέχρι τοῦδε ἀπαθῆς φυσιογνωμία του ἀπήστραψε.

— Ἰδοῦ. . . ἰδοῦ ἢ μεθόδός μου! ἀνεκράνυσαν. Εὐρισκόμεθα ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ τῆς φύσεως. . . τῇ περιόδῳ τοῦ πυρός. . . Παρίσταμαι εἰς ταύτην. . . τὴν βλέπω! Τὸ ἔδαφος εἶναι ἀρχαῖον καὶ διακεκαυμένον· τὰ ὄρη ἀναβοηκταβαίνουσιν· αἱ ἐκ γρηνίτου ἀλύσεις αὐτῶν διασχίζουσιν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τὸν γήινον φλοιόν. Ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι βαρεῖα, περιφλεγῆς· ἐκ τοῦ καπνίζοντος ἐδάφους ἐξέρχονται ἔμπυροι ἀτμοί. Μυριάδες αἰώνων παρέρχονται· ἡ ἀτμόσφαιρα ἄρχεται διαλυομένη εἰς βροχὴν, ἢ θερμότης ἐλαττοῦται. Ἀνυπολόγιστοι εἰσὶν αἱ παλίρροιαί, φρικώδεις αἱ καταιγίδες. Ἡ ἀκανόνιστος καὶ συνεχῆς τῶν ὑδάτων κίνησις, ἀνυφουμένων καὶ καταπιπτόντων ἀδικόπως, παρασύρει, κυλινδεῖ, καθομαλίζει τὴν γῆν. Ἐν ᾧ ἄνωθεν μυκᾶται ὁ ὠκεανὸς, ἐνταῦθα μὲν σχηματίζονται στρώματα τιτάνου ἐκατὸν ποδῶν ὕψους, ἐκεῖ δὲ συνάγονται τὰ λείψανα ὑποβρυχίου κόσμου, ὅστις θὰ θαμβώσῃ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν. Τέλος ἢ θάλασσα κατανικᾷ πᾶν κώλυμα, σκάπτει τὴν κοίτην αὐτῆς, ἀποσύρεται, καὶ ἐκ τοῦ φλογεροῦ ἔτι ἐδάφους ἀναθρώσκει κλοσσιαία φυτεία. Ἡ γῆ μεταβάλλεται εἰς μέγαν λειμῶνα, οὗ ἕκαστον κάρφος χόρτου εἶναι γιγαντεῖον δένδρον· αἱ δένδροειδεῖς πτέριδες, αἱ κόκκιες, αἱ ζαμραδίαι, αἱ φαινίκες ὑψοῦνται, διασταυροῦνται, ἀνέρχονται εἰς ὕψος καταπληκτικῆς. . . σχηματίζουσιν ἀδιέξοδον ὄγκον χλόης! . . . Κάτωθεν κυκεῶν ἰππουρίδων καὶ κρινοειδῶν· ἀλλ' ὑπὸ τὰ βρύα ταῦτα κρύπτεται εἰς τὰ ἀλμυρῶδη ὑδάτα πληθὺς ἀνκρίθιμος μαλακίων, θαλασσιῶν χελωνῶν, ἰχθύων, βοσκόντων φύκη.

Περιγράφων τὰ θαυμασία ταῦτα τῆς φύσεως, ὁ Χᾶνς Στόρκ ἐγένετο ἄλλος ἐξ ἄλλου· οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐφαίνοντο ὡσεὶ θαμβούμενοι ὑπὸ φωτὸς ἀπλέτου, ἢ δὲ φυσιογνωμία του προσέλαβέ τι τὸ ὑπερφυσικόν.

— Ἀλλὰ δυστυχῶς, ἐπὶ κλάσειν, ὁ φοβερὸς πλησιόσαυρος, τεσσαράκοντα ποδῶν ἔχων μήκος, κεφαλὴν δὲ καὶ τράχηλον ὄρειος καὶ σώμα ἰχθύος. . . ὁ πλησιόσαυρος οὐ κατέχω ἕνα σκελετόν, τὸν μόνον καθ' ὅλην τὴν Γερμανίαν, καὶ διὰ τὸν ὅποιον ὁ δόκτωρ Μαρτίνας Στάινχολς μοι προσφέρει ποσὰ ὑπέρογκα. . . ἀλλὰ προτιμῶ νὰ πωλήσω καὶ τὸ τελευταῖόν μου ὑποκάμισον, παρὰ νὰ στερηθῶ αὐτοῦ. . . ὁ φοβερὸς πλησιόσαυρος καταβροχθίζει τὰ ἀβλαβῆ ἐκεῖνα πλήθη τῶν χελωνῶν, καὶ . . .

— Ἢ! ἐβγάτε τέλος πάντων ἀπὸ τὴν ἄμκ-

ξαν, ἐκράνυσαν ὁ ἀμαξήλατος, δὲν βλέπετε πῶς ἐφθάσαμεν;

Ὁ Χᾶνς Στόρκ καὶ ἐγὼ παρατηρήσαμεν ἀλήλους ἐκπληκτοί.

Καὶ πράγματι, πρὸ δέκα ἤδη λεπτῶν εὐρισκόμεθα ἐν τῇ πλατείᾳ τοῦ Κρόυτςναχ. Ὁ παράδοξος ἐνθουσιασμὸς τοῦ γεωμέτρου δὲν τὸν ἄφινε νὰ βλέπῃ τὰ περὶ αὐτὸν, καὶ ἐγὼ δὲ αὐτὸς ἤμην ὡς ἐνεὲς ἀκούων διὰ τοιοῦτου τρόπου ἐκτυλισσόμενα τὰ θαυμάσια σειρᾶς ἀπεράντου ἐποχῶν καὶ κόσμων.

Κατέβημεν τῆς ἀμάξης, σφίγγοντες τὰς χεῖρας ἀλλήλων. Τῷ ὑπεσχέθην νὰ ὑπάγω νὰ ἰδῶ τὸν πλησιόσαυρόν του, καὶ βλέπων αὐτὸν ἀπομακρυνόμενον μεγάλως βήμασι, μὲ τὴν πλήρη κογχυλῶν χαρτοθήκην του ὑπὸ μάλης καὶ τὴν κεφαλὴν ὑψηλὰ, εἶπον κατ' ἑμαυτόν· «Αὐτὸς βεβαίως εἶναι ὁ πλέον περιεργὸς ἄνθρωπος ἐξ ὅσων εἶδον καθ' ὅλον μου τὸν βίον!» Εἶτα διηυθύνθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δημάρχου.

II

Ἀλλὰ πῶς νὰ σας διηγηθῶ τίνι τρόπῳ μὲ ὑπεδέχθησαν ὁ ἐξαίρετος θεὸς μου καὶ ἡ προσφιλεῖς οἰκογένειά του, τὰ ἐπιφωνήματα, τοὺς ἀσπασμούς, τὰς τρυφερότητας καὶ πάντα τὰ συνήθη κατὰ τὰς τοιαύτας περιστάσεις; Εἶναι ἀδύνατον! Τοῦτο μόνον περιορίζομαι νὰ σας εἶπω ὅτι ὁ θεὸς μου Φᾶν-δὲν-Χόσσεν ἦτο ὡς πάντοτε χυνδρὸς καὶ παχὺς, ὅτι ἔφερε πάντοτε τὸν τρίκωχον πῖλόν του, τὸ ζωροῦ ἐρυθροῦ χρώματος γιλέκον του, τὰς μικρὰς παραγναθίδας, αἵτινες κατήρχοντο μόλις ὀλίγον κατωτέρω τῶν ὠτων του καὶ ὅτι ἐγέλα, ὡς καὶ ἄλλοτε, τὸσον ἡχηρῶς, ὥστε καὶ οἱ τοῖχοι νὰ κλονῶνται. Ἡ κόμη τῆς θεῆς μου Αἰκατερίνης ἤρχισε ν' ἀσπρίζῃ ἢ ἀξιόλογος γυνὴ ἔγινεν ὀλίγον μελαγχολικωτέρα καὶ πλέον θρησκός. . . ὁ ἐφημέριος κ. Τρόμπους εὐρίσκειν ἄριστα τὰ γλυκύσματά της. Τέλος, αἱ μικραὶ ἐξαδέλφαι μου Αὐρηλία καὶ Κατελὲ, αἵτινες μόλις πρὸ μικροῦ ἐξήλθον ἐκ τινος παρθενωγαγείου τοῦ Μέντς, μὲ τοὺς ἀτενεῖς ὀφθαλμούς καὶ τὴν ἀνάσιμον βινά των, ὠμοιάζον πρὸς κούκλας τῆς Νυρεμβέργης, ἀλλὰ τὰς ὠραιότερας πασῶν ὠμίλων προσέτι καὶ μὲ πολὺν κομψότητα τὴν γαλλικὴν: «Πῶς ἔχετε, κύριε;—Πολὺ καλὰ, δεσποινίς, ὑμεῖς δέ;—Πολὺ καλὰ, σας εὐχαριστῶ, κύριε· δρίσατε, καθίστατε κτλ., κτλ.» Τοὺς πῖλους καὶ τὰ φορέματά των ἐλάμβανον κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ μίαν ἐμπτήριον τοῦ συρμού ἐν Παρισίῳ, ἐγυμνάζοντο δὲ πολλάκις τῆς ἡμέρας πρὸ τοῦ κατόπτρου των εἰς τὸ νὰ κάμνωσιν ὑποκλίσεις καὶ κινήσεις χαριστάτας.

Ἡ ἀφιξίς μου ἐπανηγουμένη ὑπ' ὅλων τῶν φίλων καὶ τῶν γνωρίμων τῆς οἰκογενείας. Ἐδέξην ν' ἀκούσω τὰς φιλοφρονήσεις τοῦ κυρίου εἰρηνοδίκου καὶ τῆς κυρίας του, τοῦ κ. ἐφημερίου καὶ

τῆς κυρίας του, τοῦ κ. συμβολαιογράφου καὶ τῆς κυρίας του, τοῦ ἀγρονόμου, τοῦ κλητῆρος, τοῦ δημοδιδασκάλου καὶ τοῦ νεωκόρου. Ἐδέξην νὰ θλίβω τοῦ ἐνὸς τὴν χεῖρα, νὰ λαμβάνω μίαν δραχμὴν ταμβάκου ἐκ τῆς ταμβακοθήκης τοῦ ἑτέρου, νὰ χαιρετῶ δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ, καὶ νὰ γελῶ ὁμοῦ μὲ τοὺς ἄλλους· Χέ! χέ! χέ! χέ! χέ! χέ! Τί εὐχαρίστησις. . . Τί εὐτύχημα!

Μετὰ τὸ δειπνόν, παραταθὲν μέχρι τῆς πέμπτης ὥρας, ὁ θεὸς μου Φᾶν-δὲν-Χόσσεν μὲ ἐκτύπησε θωπευτικῶς μὲ τὴν χεῖρα εἰς τοὺς ὠμούς, λέγων·

— Τώρα, ἀνεψιέ, κειρὸς διασκεδάσεως! Ὁ ἀκούσωμεν μουσικὴν.

Καὶ παρετήρει μετὰ φιλοστόργου ὑπερηφάνιας τὰς θυγατέρας του. Ἄπαντες οἱ συνδυατομῆδες μετέβησαν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ κυματάλου. Ἀνεγνώρισαν τὸ παλαιὸν πολύχρῳον μὲ τὰ πέντε ὀκτάχορδά του, μεταξὺ δὲ τῶν τετραδίων τῆς μουσικῆς ἀνεγνώρισαν ἐπίσης ὅσα πρὸ ἐτῶν εἶχον ἰδεῖ εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν, τὸν *Λοῦκα τοῦ Ράιχστατ*, τὴν *Τερολίν*, καὶ τὴν *Βασίλισσαν τῆς Πρωσίας!*

— Οὐαί! ἐσκέρθην ἐπέστη ἢ ὦρα καθ' ἣν θὰ πληρώσω ὅ,τι ἔπραγον!

Καὶ ἐκάθησα στένων καὶ ὀδυρόμενος.

Ἡ Αὐρηλία καὶ ἡ Κατελὲ ἤρχισαν παίζουσαι μίαν παλαιὰν σονάταν, ἣν ὡς ἐνθυμούμαι συνέθιξε νὰ παίζῃ διαρκῶς ὁ κ. Ρωσελκᾶστεν, ὁ παλαιὸς μουσικὸς τοῦ Κρόυτςναχ· ἄνθρωπος ἀξιόλογος, ὅστις κατὰ τὸ τέλος τοῦ μακροῦ σταδίου του ἔγινε κωφός, ὅπερ οὐδαμῶς τὸν ἐμπόδιζε ἀπὸ τοῦ νὰ ἐξακολουθῇ παίζων μουσικὰ ὄργανα, μετὰ μείζονος μάλιστα εὐχαριστήσεως, διότι δὲν ἤκουε τὰς παραφωνίας. Αἱ ἐξαδέλφαι μου ἐπωρελήθησαν τῶν μαθημάτων αὐτοῦ.

— Εὐγε! εὐγε! ἔκραζεν ὁ θεὸς μου· ᾶ! ᾶ! ᾶ!

Σύμπαντες οἱ παρευρισκόμενοι ἐπευρήμον, ὥστε ἐδέξην νὰ συγχρῶ καὶ ἐγὼ τὴν θεῖαν μου Αἰκατερίνην.

— Ἄ! ἐξάκισια! . . . ἀριστούργημα! . . . πολὺ μεγάλας προόδους βλέπω ἑκαμῶν. . . ὦ! ὦ!

Ὁ θεὸς ἐκαμάρωνεν, ἢ θεῖα ἐδάκρυεν ἐκ συγκινήσεως, ἢ δ' Αὐρηλία καὶ ἡ Κατελὲ ἐταπεινοῦν τοὺς ὀφθαλμούς μετριοφρονούσας.

Ὁ κύριος συμβολαιογράφος καὶ ἡ σύζυγος τοῦ ἐφημερίου συνέψαλον μετὰ ταῦτα τὴν περιπαθῆ διωδίαν «Ψυχὴ τῆς ψυχῆς μου» ἢ ὑψίφωνος ἑθαλλε φωνᾶς ταῶνος, ὑψωνε τὴν κεφαλὴν καὶ ἔθετε τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας· ὁ βαθύφωνος ἐρεγγεν ἐντὸς τοῦ ἀπεράντου λακμοδέτου του, ἐκτείνων συγχρόνως τὸ ἀριστερὸν σκέλος. . . Ἡ δ' Αὐρηλία συνώδευε. . . συνώδευεν ἀδικόπως διὰ τοῦ κυματάλου.

— Ἰψίσε Θεε, ἐφώνουν καθ' ἑμαυτόν, τί πράγματα εἶναι αὐτά! . . . Τρέξατε Ἄυδν, Γλῦκ, Μόζαρτ, Βετχόφεν, σεπτικί σικί! . . . τρέξατε εἰς

βοήθειάν μου. . . κάμετε πρὸς Θεοῦ νὰ σπάσῃ τὸ ὄργανον. . . νὰ πέσῃ ἀναίσθητος ἢ ὑψίφωνος. . . καὶ βῆξ σφοδρὸς νὰ κόψῃ τοῦ βαθυφώνου τὸ ᾠσμα! . . ἢ τοῦλάχιστον νὰ κωφθῶ καὶ ἐγὼ, ὡς τὸν ἀξιοτίμον κ. Ρωσελκᾶστεν! . . .

Καὶ ἐστρεφόμεν ἀπελπῖς ἐν τῇ ἔδρᾳ μου, ὅτε ἠκούσθησαν βοῆ ἀσυνήθης, ὡς ἐκ πλήθους πολλοῦ τρέχοντος ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ κραυγαί:

— Κύριε δήμαρχε! . . . κύριε δήμαρχε! . . .

— Τί εἶναι; τί τρέχει; ἐκράνυσαν οὗτος καὶ ὠρμησεν εἰς τὴν θύραν.

Ἠκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς αὐτὸν ἐν μεγάλῃ συγχύσει· τὸ κύμαλλον ἄφικε τελευταῖον θρηνώδη στεναγμόν. . . Διήλθουμεν ὡς ἀστραπὴ διὰ τοῦ ἐσπιατορίου, ὅτε γράτῃ τις μὲ ὀφθαλμούς ἐξηγρωμένους, λυσίκομον τὴν κόμην καὶ ἀτακτὸν τὴν ἐνδυμασίαν, διέβη πρὸ ἡμῶν, ψελλίζουσα:

— Κύριε δήμαρχε! . . . κύριε δήμαρχε! . . .

— Τί τρέχει! Ἐπιασε πουθενά φωτιά;

Ἐκεῖνη ἐκίνησεν εἰς ἀπόκρισιν τὴν κεφαλὴν.

— Τί εἶναι λοιπόν;

— Ὁ Χᾶνς Στόρκ! ὁ Χᾶνς Στόρκ!

— Λέγε λοιπόν τί συνέβη, νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! ἀνεκράνυσαν ὁ Φᾶν-δὲν-Χόσσεν· ἔλα, σύ-νελθε εἰς τὸν ἐκυτόν σου.

— Ἐσκότωσε τὴν γυναῖκά του!

— Ἐσκότωσε τὴν γυναῖκά του! . . . Γρήγορα τὴν ταινίαν μου!

Πάραυτα οἱ παρευρισκόμενοι διεσκορπίσθησαν. . . Ὁ θεὸς μου περιεβλήθη τὴν ταινίαν τοῦ ἀξιώματός του, ἐφόρσε τὸν τρίκωχον πῖλόν του, καὶ ἐξήλθουμεν.

— Τόπον εἰς τὸν δημάρχον! Τόπον εἰς τὸν δημάρχον!

Ὅλοι παρεμύριζον ἐνώπιον τῆς ταινίας τοῦ δημάρχου. Ἐγὼ ἤμην ὠχρὸς, τὰ δὲ νευρά μου ἦσαν σφόδρα ἠρεθισμένα. . . Ὁ Χᾶνς Στόρκ λοιπὸν ἐκεῖνος, μεθ' οὗ συνεταξείδευσα ἀπὸ τὴν Μαγεντία, διέπραξε πρὸ ὀλίγου κακούργημα. . . Ἐφρανταζόμεν τὴν μακρὰν ὡς ἐρωδιοῦ φυσιογνωμίαν του συσταλλομένην ὑπὸ σαρδωνίου γέλωτος. Μετὰ ψυχικῆς ἀγωνίας ἐσπευδον, ὠθούμενος ὑπὸ ἀκατασχέτου τινὸς καὶ μυστηριώδους αἰσθήματος περιεργείας, ὅποιον πολλάκις ἄκοντας φέροι ἡμᾶς πρὸ τοῦ τόπου θανατικῶν ἐκτελέσεων! . . .

Τέλος ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ἄκρον τοῦ χωρίου, ἐμπροσθεν ἀθλίως τινὸς πεπαλαιωμένης οἰκίας, μὲ δζείαν ἐκ σπινθῶν στέγην. . . Ἡ αὐτὴ ἦν πλήρης ἀνθρώπων, ἠκούε τις δὲ συγκεχυμένον θόρυβον κραυγῶν, ἐρωτήσεων, ἐπιφωνημάτων! Διασχίζομεν τὸ πλῆθος ἐν τῇ διάδῳ βλέπομεν τὰς γειτόνισσας καὶ πολλὰς ἄλλας γυναῖκας κραυγαζούσας, χειρονομούσας, καταρωμένας πάντας τοὺς ἀνδρας ἐν γένει, καὶ θρηνοῦσας τὴν οἰκτρὰν τύχην τῶν ταλαιπώρων γυναικῶν. Ὁ

θεϊός μου εισέρχεται εις χαμηλήν τινα αίθουσαν, ἧς αἱ θύρες εἶναι ἀνοικταί, καὶ τὰ καθίσματα ἀνατετραμμένα... ἕκαστος πηγαίνει, ἔρχεται, εισέρχεται, ἐξέρχεται: κύριος δὲν ὑπάρχει.

Κατὰ τύχην οἱ ὀφθαλμοί μου ἐδουθίσθησαν εἰς τὸ μαγεῖριον ἢ ἐστία καπνίζουσα ἔτι ἀμαυραὶ τινες ἀκτίνες φωτός, διαλισθαίνουσαι διὰ μικροῦ τινος φεγγίτου μὲ βοηθοῦσιν εἰς τὸ νὰ διακρίνω ὑποκάτω τοῦ νεροχύτου ἐν σῶμα ἀκίνητον μὲ προτεταμένας τὰς χεῖρας, τὴν ὄψιν ἀνάστροφα κατὰ γῆς ἔχον, καὶ τὴν κόμην ἀτάκτως ἐξηπλωμένην ἐπὶ τῶν πλακῶν, ὅπου ἡρέμα ἐφαίνετο βέουσα γραμμὴ λεπτοτάτη αἵματος... Ὅποια μόνωσις, ὅποια στυγρὴ ἀταξία ἐν τῇ σκοτεινῇ ἐκείνῃ γωνίᾳ!... Πηκτικόν τι ἐρραγισμένον πινίκιον, μίαν λοπάς, τὸ ἀρώθρον ὀπισθεν τῆς θύρας, τοῦ ὁποίου τὰ κάρφη ἦσαν ὑγρά ἔτι καὶ ἐν ἀταξίᾳ... Καὶ ἡ κλίμαξ ἐκείνη ἢ περιστροφόμενη ἐν τῇ σκιᾷ... καὶ ὑπὸ τὴν κλίμακα ἢ σκοτεινῇ ἐκείνῃ θύρᾳ, δι' ἧς κατέρχονται εἰς τὸ ὑπόγειον... πάντα... πάντα προσέθετον εἰς τὸ ἐγκλημα ζοφερὰν τινὰ καὶ μυστηριώδη χροιάν. Στρέφω τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ παράθυρα προσκολλῶνται πολλὰ κεφαλαὶ περιέρχων, οἵτινες μὲ τεταμένα τὰ ὄττα καὶ χαίνον τὸ στόμα προσπαθοῦσι ν' ἀκούσωσι τὴν ἀνάκρισιν τοῦ δημάρχου.

— Ἀλλὰ πῶς, Γιώκελ, πῶς συνέβησαν αὐτά; ἠρώτησεν ὁ Φάν-δὲν-Χόσσην τὸν παλαιὸν ὑπρέτην τῆς οἰκίας.

— Τί θέλετε, κύριε δήμαρχε, ἦτον αὐτὸ συμφορὰ ἀνήκουστος. Ὁ αὐθέντης ἦτον εἰς Μαγεντιαν... ἡ κυρὰ ὠφελήθη ἀπὸ τὴν εὐκαιρίαν αὐτὴν διὰ νὰ πετάξῃ εἰς τὸν ποταμὸν ὄλας τοῦ τὰς πέτρας... δὲν ἠμποροῦσε νὰ τὰς ἰδῇ εἰς τὰ μάτια τῆς τὰς πέτρας ἐκείνας, καὶ μάλιστα ἐκείνον τὸν μέγαν... τὸν πλησιότατον... Ἦθελε ὅπως κι' ὅπως νὰ τὰ ξεφορτωθῇ... Τῆς ἔλεγα ἐγὼ «Πρόσεχε... δὲν θαυγῆ σὲ καλὸ αὐτὴ ἢ δουλειά!» ἀλλὰ ποῦ νὰ μ' ἀκούσῃ! Τὴν ἔσπρωχνε ὁ διάβολος! Ὅταν ἐπέστρεψεν ὁ αὐθέντης ἐφαίνετο πολὺ χαρούμενος εἶχε καὶ τὴν θήκην του γεμάτην ἀπὸ νέας κογχύλας... καὶ ἔπειτα δὲν ὑπωπτεύετο τίποτε... ἀλλ' ὕστερα ἀπὸ τὸ φαγητὸν, ἀναβάνει... καὶ ἀκούομεν μίαν φοβερὰν φωνήν «Αἱ ἀπολιθώσεις μου!...» Τὸν βλέπομεν νὰ καταβῆ κίτρινος ὡσάν τὸ κερί, μὲ σηκωμέναις ταῖς τρίχασι, καὶ νὰ ἐπαναλαμβάνῃ «Αἱ ἀπολιθώσεις μου! Τί ἔγιναν καὶ ἀπολιθώσεις μου;... —Εἶσαι τρελός, τοῦ φωνάζει ἡ γυναῖκά του, πῆγαίνε νὰ τῆς εὐπρηξῇ εἰς τὸ ποτάμι.—Ποῖος τὰς ἐπέταξε;—Ἐργώ.—Σὺ!—Ναί, ἐθαρέθηκα πλέον νὰ βλέπω ὄλαις αὐταῖς τὰς ἀκαθαρσίας εἰς τὸ ὄπιτι μου...» Μόλις εἶπεν αὐτὰ καὶ ὁ Χάνς Στόρκ ἀρπάζει τὸν πέλεκυν τοῦ μαγεῖριου καὶ τῆς σχίζει τὸ κεφάλι... Δὲν ἐπρόφθασε οὔτε

γρῦ νὰ εἰπῇ!... Τήραζε... Ἐκεῖ εἶναι!

— Καὶ ἐκεῖνος... ποῦ εἶναι;

— Ἐπάνω, κύριε δήμαρχε ἠμπορεῖτε νὰ τὸν ἀκούσετε; ἀκούσατε τί κακὸ κἀμνεῖ ἐπάνω.

Πράγματι ὑπόκωφός τις βοή, ἦχος γελῶτων ἀλλοκότων, καὶ ὀξείαι κραυγαὶ προσέβαλον τὰς ἀκοάς μας... Ἦτο ἀληθῶς νὰ φοβηθῆ κἀνεὶς; ἀλλ' ὁ Φάν-δὲν-Χόσσην, ὅστις δὲν ἔστειρετο θάρρους, προέταξε τὴν ταινίαν του, ἔστειρέωσε τὸ τρίκωχόν του καὶ ἀνέβη σοβαρῶς τὴν κλίμακα. Ἦκολούθησα αὐτὸν, μόνος κατ' ἀρχάς... ἔπειτα ἠκολούθησαν καὶ ἄλλοι... Ἦδυνήθημεν νὰ διακρίνωμεν τὴν θύραν διὰ τοῦ ἀμυδροῦ φωτός, ὅπερ κητήρητο ἐκ τινος ἐν τῇ στέγῃ φεγγίτου... Ὁ θεϊός μου ὤθησεν αὐτὴν ἀποτόμως καὶ εἶδομεν εὐρεῖαν αίθουσαν, ἧτις κατελάμβανεν ὀλόκληρον τὸ πρῶτον πάτωμα μεγάλαι τράπεζαι ἐπλήρουσαν αὐτήν, καὶ τέσσαρα παράθυρα τὴν ἐφώτιζον ἐπειδὴ δ' ὁ ἥλιος εἶχε δώσει μεγάλαι ἐρυθραὶ ταινίαι, ἀυλακούμεναι ὑπὸ χρυσοειδῶν νεφῶν, ἐφαίνοντο μακρόθεν. Ὁ Χάνς Στόρκ, οὗ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα διεγράφετο μέλαν ἐπὶ τῶν ὑέλων τῶν παραθύρων, ἀπέτεινε τὸν λόγον πρὸς τὰ νέφη ἐκείνα.

—Τοὺς βλέπετε σεῖς, ἔλεγε μὲ τὴν ὀξείαν αὐτοῦ φωνήν, ἐκτείνων τοὺς βραχίονας πρὸς τὸν ὀρίζοντα... τοὺς βλέπετε σεῖς τοὺς πτεροδακτύλους, μὲ τὰς πυρίνους πτέρυγας των καὶ τοὺς ὀρειοειδεῖς τραχήλους των;... ἀνέρχονται εἰς αἰθήρια ὕψη... Ἄ! Ἄ! ἰδοὺ συνεπλάκησαν... Ἰδέτε τί φοικώδης πάλη!

— Χάνς Στόρκ, ἐκράνυασεν ὁ θεϊός μου βροντωδῶς, τί ἐπράξεις;

Ὁ γεωμέτρης ἐγράφη ἀποτόμως καὶ ἐπὶ τινὰ δευτερόλεπτα ἔμεινεν ὡς ἐνεός. Ἄλλ' ἐγερεθεῖς εἰτα αἰφνιδίως καὶ προχωρήσας πρὸς τὸν δήμαρχον:

— Τί ἐπράξα; εἶπεν... Ἐφρόνευσα τὸν Μαρτίνον Στάινχολς μὲ ἐν κτύπημα πελέκεως, καὶ τὸν ἔριψα εἰς τὸν ποταμὸν... Λοιπὸν!... τί μὲ κυττάζετε τοιοῦτοτρόπως; Ἐπρῆπε ν' ἀφίσω νὰ με ἡγδύσῃ ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος... ἕνας ψευδοσοφὸς ὁ ὁποῖος ἔκαμεν ὄνομα καὶ ἔλαβε τιμὰς καὶ ἀξιώματα μὲ τὰς ἀνακαλύψεις τῶν ἄλλων;... Ὅχι!... ὄχι!... Ὁ Χάνς Στόρκ δὲν εἶναι ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἀφίνει νὰ τὸν καταπατοῦν οἱ ἄλλοι... Εἰξέρει τὰς αἰτίας τῶν μεταβολῶν τῆς γῆς; Εἰξέρει ὅτι θὰ ἔλθωσι χωροφύλακες καὶ θὰ μὲ παρουσιάσωσιν ἐνώπιον τῆς Ἀκαδημίας... Ἀλλὰ δὲν φοβοῦμαι... θὰ φανερώσω ὄλα... Ναί, θὰ εἶπω ὅτι ὁ Στάινχολς μοὶ προσέφερε τρεῖς χιλιάδας φοιρῆναι διὰ τὸν πλησιότατόν μου... Ὁ εἶπω ὅτι εἶχε τὴν κακοήθειαν ἐν ᾧ ἐκοιμώμην νὰ μοὺ κλέψῃ τὰς ἀπολιθώσεις μου... θὰ εἶπω...

— Ἀθλίε!... ἀνεκράνυασεν ὁ Φάν-δὲν-Χόσσην, ἀρπάσας τὸν βραχίονα αὐτοῦ ἐσκότωσας τὴν γυναῖκά σου!

Ὁ γεωμέτρης προσήλωσεν ἐκλαμβὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ του ἐπ' αὐτοῦ.

— Ἡ γυναῖκά μου, εἶπεν, εἶναι κάτω, καὶ μαγερεύει σοῦπαν ἀπὸ σαλιάγκους.

Ἐπειτα, ἀνοίξας τὰ σκέλη καὶ στχυρώσας τὰς χεῖρας ὀπισθεν τῆς βράχεώς του, προσέθηκε μετ' εἰρωνικοῦ τόνου φωνῆς, προσκλίνων τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸν ἀριστερὸν ὦμον.

— Ἡ γυναῖκά μου εἶναι ἀξιόλογος οἰκοκυρά... Δὲν ἔχει τὸ ταῖρι τῆς εἰς τὴν κατασκευὴν σοῦπας ἀπὸ σαλιάγκους!...

— Ἐτρελάθη, ἐψήθυρσεν ὁ θεϊός μου κάτωχρος. Ἐλα, ἀνεψιέ, φύγωμεν... Δὲν ἀντέχω εἰς αὐτὸ τὸ θέαμα... Θὰ στείλω τὸν ἀγροφύλακα διὰ νὰ τὸν συλλάβῃ.

Κατήλθομεν τὴν κλίμακα, ἐνθα συνωθεῖτο πλῆθος περιέρχων. Ὅταν ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ὀδὸν ὁ θεϊός μου μὲ ἔλαβεν ἐκ τοῦ βραχίονος καὶ μοὶ εἶπε μετ' ἤθους σοβαροῦ:

— Ἀνεψιέ, αὐτὰ κερδίζει ὁποῖος γυρεύει τὴν σελήνην εἰς τὸ βάθος τοῦ πηγαδιοῦ. Ἄντι νὰ γάνῃ τὸν κειρὸν του συλλέγων λίθους, ἂν ὁ Χάνς Στόρκ κατεγίνετο εἰς τὸ ἔργον του δὲν θὰ συνέβαινον αὐτὰ ὅπου συνέβησαν. Ποσάκις τοῦ ἔκαμα τὴν παρατήρησιν, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἤκουε τὰς συμβουλὰς τῶν φρονίμων ἀνθρώπων... Ἦτον ξεμυκλισμένος, καὶ αὐτοὶ οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔχουν ποτὲ καλὸν τέλος!

— Ἀλλοίμονον! ἐσκέφθη, ὅταν ἐγὼ ἐφώλευον εἰς τὰ ὑπόστεγα ὑπερῶα τῆς Μαγεντιᾶς καὶ ἔζων μὲ τρία μόνον κροῦτσάρια τὴν ἡμέραν, ἐπιμένων ν' ἀσχολῶμαι εἰς τὴν μουσικὴν παράτας συμβουλὰς τῶν προσφιλῶν μοι συγγενῶν, ἡμῶν καὶ ἐγὼ τότε ξεμυκλισμένος! Καὶ μοὺ τὸ ἔλεγον μάλιστα ὀρθὰ κοφτά... Καὶ ἂν εἶχον τὸ δυστύχημα νὰ μὴ ἐπιτύχουν οἱ ἀγωνέες μου... ὄλοι θὰ μοὶ ἔριπτον γενναίως τὸν λίθον τοῦ ἀναθέματος... ἀλλὰ τώρα ὅτε ἔγιναν διευθυντὴς ὀρχήστρας καὶ τὸ ὄνομά μου δημοσιεύεται εἰς τὰς ἐφημερίδας... οἱ φρονίμοι ἄνθρωποι ἀναγνωρίζουσιν ὅτι εἶμαι πολὺ νημάτων! Ταλαίπωρε Χάνς Στόρκ! Ἐὰν δὲν εἶχες τὸ ἀτύχημα νὰ ἔχης σύζυγον γυναῖκα τόσω ἰκανὴν εἰς τὴν μαγειρικὴν τῶν κοχλιῶν, θὰ ἐγίνετο ἴσως καὶ σὺ διάσημος ἐπιστήμων καὶ μέλος πολλῶν ἀκαδημιῶν. Ἦσο ἀρκούντως ξεμυκλισμένος καὶ θὰ τὸ κατώρθωνες. Ὁ σεβαστὸς θεϊός μου θὰ σ' ἐκάλεε «κύριον Στόρκου» ἀντὶ Στόρκ ἔτρα-ἔτρα... Ὁ ἀξιόλογος δήμαρχος θὰ κατεβίβαζε μέγρον ποδῶν τὸν πῖλόν του ὅταν θὰ σε συνήντα... Καὶ τίς οἶδε; δύο ἢ τρεῖς αἰῶνας μετὰ τὸν θάνατόν σου, οἱ Φάν-δὲν-Χόσσην τοῦ μέλλοντος θὰ σοὶ ἀνήγειρον ἴσως ἀνδριάντα ἐπὶ τῆς μεγάλης πλατείας τοῦ Κρόυτναχ, ἀπέναντι τῆς κρήνης τοῦ ἀγίου Ἀρβογάστου!

1. 12 περίπου λεπτά.

Ὁ σύνεσις, πόσοι μωραὶ καλύπτονται ὑπὸ τὴν σκέπην σου!... *II.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Ἡ ἀνάγνωσις ἐφημερίδος εἶνε οὕτως εἰπεῖν ἐπιδόρπιον τῆς πνευματικῆς πανδαισίας, τούτου ὅμως πρέπει νὰ προηγηθῇ σοβαροτέρα μελέτη, ὡς ὁ ἄρτος καὶ τὸ κρέας τῶν ὀπωρῶν καὶ γλυκυσματων. (Bayle).

* * Ὅσον γηράσκω, τόσον μᾶλλον πείθομαι ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζῃ τις πλῆθος πραγμάτων ἵνα ὀμιλήσῃ περὶ οἰουδῆποτε αὐτῶν χωρὶς νὰ εἰπῇ ἀνοησίας. (Sainte-Beuve).

* * Ὑπάρχει κορυφὴ ὑπερβαίνουσα τὸ ὕψος τῶν Πυραμίδων καὶ τῶν Ἄνδεων, εἶνε δὲ αὕτη ἡ Ἐξουσία, ἧτις προξενεῖ εἰς τὸν ἐγκέφαλον τῶν ἀνθρώπων εἰδός τι ζάλης, δυνάμενον νὰ ὀνομασθῇ πολιτικὴ σκοτοδίνη. Τὸ οἰκτρότερον ἀποτέλεσμα τοῦ εἶδους τούτου τῆς μωρίας εἶνε ἡ πεποθῆσις τοῦ πάσχοντος ὅτι μόνος οὗτος ἀρκεῖ πρὸς εὐτυχίαν ὀλοκλήρου λαοῦ, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἴσταται ἐπὶ τοῦ ὑποβάθρου του παρεχῶν ἐξυτὸν εἰς τὸν θαυμασμόν τῶν συγχρόνων. (Méry).

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Καλλιέργεια τῆς Καμελλίας.

[Ὁ χαριστάτος οὗτος θάμνος βλαστάνει αὐτοφῶς εἰς Κίταν καὶ Ἰαπωνίαν. Ἐξ ἧς μετακομίσθη ἐν Εὐρώπῃ κατὰ τὸ 1739 παρὰ τοῦ Ἰησοῦτου ἱεραποστόλου Camelli, ἐξ οὗ ἐκλήθη καμέλλια. Ἡ καμέλλια ἐν Ἰαπωνίᾳ καὶ ἐν Κίτῃ λαμβάνει διαστάσεις δένδρου, καὶ φθάνει εἰς ὕψος πέντε καὶ ἑξήκοντα ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν μεσημβρινὴν Εὐρώπῃν αὐξάνει ἐπίσης μετὰ βίωμης. Ἀναφέρεται, ὅτι ἐν Πορτογαλίᾳ ὑπῆρχε καμέλλια, ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς ὁποίας ἐκάρθησεν ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας Βίκτωρ μετὰ μεγάλης συνοδείας. Ἡ ὑπὸ τοῦ ἱεραποστόλου Camelli μετακομισθεῖσα εἰς Εὐρώπην ἀπλή, ἢ, καθὼς κοινῶς λέγομεν, μὲν ἡ καμέλλια, παρήγαγε διὰ τῆς φιλοπονίας τῶν εὐρωπαϊῶν κηπουρῶν, περὶ τὰς τριακοσίας ἐλευκτὰς διαφορὰς νέων καμελλίων, διακρινόμενων μετὰ τῶν κατὰ τὰ χροῶματα, τὸ μέγεθος τῶν ἀνθῶν, τὰ πολλὰ ἢ ὀλίγα πέταλα, τὸ σχῆμα αὐτῶν, τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνθῆσεως κτλ., καθ' ἐκάστην δὲ προστίθενται νέαι διαφοραὶ ἐπαυξάνουσαι τὸν ἀριθμὸν.]

Ἡ καμέλλια, καλλιεργούμενη εἴτε ἐν δοχείοις εἴτε ἐν ὑπαίθρῳ, τέρεται εἰς γῆν ἐλαφροτάτην. Οἱ πλείστοι καλλιεργοῦσι τὰς καμέλλιας των μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας εἴτε εἰς γῆν προερχομένην ἐκ σεσηπτότων φύλλων (terre de Bruyère) καὶ ἀναμειγμένην κατὰ ἐν τρίτον μετ' ἄμμου λεπτοῦ, ἢ ἐντὸς καστανωχώματος συλλεγομένου ἐκ τῶν κοιλοτήτων τῶν γηραιῶν καστανῶν.

Ἡ καμέλλια τέρεται μὲν νὰ ἔχῃ πάντοτε ὑγρὰν τὴν περὶ τὰς τρυφερὰς ῥίζας τῆς γῆν, βλάπτεται ὅμως μεγάλως ὅταν τὸ ὕδωρ λιμνάζῃ περὶ αὐτήν. Τούτων ἕνεκεν, ὅταν ἐν δοχείοις φυτεύωμεν τὰς καμέλλιας, καλύπτομεν τὸν πυθμὸν τοῦ δοχείου δι' ἄμμου ποταμίας

χονδρῆς, ἢ διὰ μικρῶν συντριμμάτων κεραμιδίων ἢ ἀνθράκων, ἀπὸ ὕ—10 ἕκαστ. τοῦ γαλλ. μέτρου, ἐπ' αὐτῶν δὲ στρώνομεν μέρος τῆς ἐτοιμασθείσης γῆς καὶ φυτεύομεν τὴν καμέλλιαν, προσέχοντες μὴπως διασκορπίσωμεν τὸ περὶ τὰς ρίζας τῆς χῶμα. Ἐὰν δὲ θέλωμεν νὰ φυτεύσωμεν τὰς καμελλίας μας εἰς τὸ ὑπαιθρον, ἐκλέγομεν κατάλληλον σκιερὸν καὶ δροσερὸν μέρος (αἱ καυστικαὶ ἀκτίνες τοῦ θερινοῦ ἡλίου πολὺ βλάπτουσι τὰς καμελλίας), σκάπτομεν λάκκον βαθὺν ὑπὲρ τὸ ἐν μέτρον, ἢ καὶ περισσότερον ἐὰν ἡ καμέλλια ἦνε μεγάλη, στρώνομεν εἰς τὸν πυθμένα λιθάρια μικρὰ τοῦ ποταμοῦ μέχρι πάχους ἡμίσεως μέτρου, καὶ ἐπ' αὐτῶν φυτεύομεν.

Αἱ καμέλλιαι δὲν πρέπει νὰ ποτίζωνται εἰμὴ ὅταν διψῶσι· διακρίνομεν δὲ τοῦτο ἐκ τῆς ἕγρασίας τῆς γῆς, ἐὰν ἦνε φυτευμένη ἐν ὑπαιθρῳ, καὶ ἐκ τοῦ ἤχου τῶν δοχείων, ἐὰν εἰς τὰ δοχεῖα τὰς καλλιεργῶμεν· κτυπῶμεν, δηλαδὴ, διὰ τοῦ δακτύλου ἢ διὰ λιθαρίου τὸ δοχεῖον, καὶ ἐὰν μὲν ἀκούσωμεν ἤχον ἀμβλὺν, ὑπάρχει ἐν τῇ γῇ ἀρκετὴ ὑγρασία καὶ τότε εἶνε περιττὸν τὸ πότισμα, ἐὰν δὲ ἀκούσωμεν ἤχον ὀξύν, τότε ποτίζομεν. Ἀπὸ τοῦ τρόπου δὲ καθ' ὃν ἐξέρχεται τὸ ὕδωρ ἐννοοῦμεν ἐὰν καλῶς ἢ κακῶς ἦνε φυτευμένον τὸ φυτόν μας· διότι ἐὰν τὸ ὕδωρ ἐξέλθῃ ἐντὸς δέκα, ἢ τὸ πολὺ δεκαπέντε δευτέρων λεπτῶν, ἡ καμέλλια εἶνε καλῶς φυτευμένη· ἐὰν δὲ βραδύνη τὸ ὕδωρ περισσότερον, ἢ μετὰ δυσκολίαν ἐξέρχεται κατὰ σταγόναν, τότε εἶνε σημεῖον ὅτι τὸ κάτωθεν πορῶδες στρώμα ἐπύκνωσε καὶ πρέπει πάλιν νὰ ἀραιωθῇ διὰ μεταφυτεύσεως τοῦ φυτοῦ εἰς ἄλλο δοχεῖον καὶ ἄλλην γῆν.

Πᾶσα μεταφυτεύσις ἐκ τοιαύτης αἰτίας γενομένη, εἴτε ἐκ στενότητος τοῦ δοχείου, πρέπει νὰ ἐκτελεῖται κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ χειμῶνος, ἐὰν τὸ φυτόν δὲν ἔχη ἄνθη, ἢ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔαρος μετὰ τὴν ἄνθησιν.

Τὸ κλάδευμα, τὸ ὁποῖον ἄλλοτε ἐνόμιζον ὅτι βλάπτει τὰ φυτὰ ταῦτα, πρέπει νὰ τὸ ἐκτελῶμεν ἔνευ προλήψεως καὶ φόβου· καθὼς ὅλα τὰ φυτὰ οὕτω καὶ αἱ καμέλλιαι πρέπει νὰ κλαδεύωνται, εἴτε διὰ τὴν ἰσόρροπον διανομὴν τῶν θρεπτικῶν χυμῶν, εἴτε διὰ νὰ λάβωσι κομψόν τι σχῆμα, εἴτε ὅταν πάσχωσιν.

Ἐνίοτε, ἢ ἔνεκεν πολλῆς τροφῆς, ἢ ἔνεκεν ἄλλων προστατευτικῶν διὰ τὴν ἄνθησιν αἰτίων, αἱ καμέλλιαι σχηματίζουσι πολλὰ ἄνθη. Εἰς τοιαύτην περίστασιν πρέπει νὰ ἀποκόπτωμεν ἀριθμὸν τινα ἐξ αὐτῶν, καὶ θυσιάζοντες τὰ καχεκτικὰ ν' ἀπολαύσωμεν ὑγιέστερα καὶ βρωμαλεώτερα· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἄνθη φύονται πλησίον ἀλλήλων, ἐὰν ἀποκόψωμεν αὐτὰ εὐθὺς ἀπὸ τῆς βάσεώς των, θέλομεν προξενῆσαι πληγὰς καὶ παρὰ τὴν βᾶσιν τῶν μεινάντων ἀνθέων· πρέπει

λοιπὸν ἀφ' οὗ ἐκλέξωμεν τὰ ἀσθενέστερα πρὸς ἀποκοπὴν, νὰ μὴ τὰ κόψωμεν ἀμέσως ἀπὸ τῆς βάσεως, ἀλλὰ νὰ τὰ κόψωμεν μέχρι τοῦ μέσου, ἐκεῖνα δὲ πίπτουσιν ἀφ' ἑαυτῶν.

Ἐπειδὴ αἱ καμέλλιαι τέρπονται εἰς τὴν δροσον καὶ εἰς τὴν καθαριότητα, μεγάλως ὠφελοῦνται ἐὰν κατὰ τὰς θερμὰς ἡμέρας δροσιθῶσι περὶ τὸ ἐσπέρας διὰ σύριγγος, ἥτις νὰ ρίπτῃ ἐπὶ τῶν φύλλων των τὸ ὕδωρ ἐν εἶδει λεπτῆς βροχῆς. Ἡ τοιαύτη ἐργασία εἶνε ἀναγκασιότατη, ἰδίως ἐκεῖ ὅπου νέφη κοινοροῦ θερμοτάτου καὶ καυστικοῦ ἐνίοτε καλύπτουσι τὰ στιλπνὰ αὐτῶν φύλλα. Εἶνε ὅμως ἀνάγκη τὸ ὕδωρ δι' οὗ θὰ δροσίσωμεν τὰ φυτὰ μας· νὰ ἦνε ὅσον τὸ δυνατὸν καθαρὸν· ὁ ἔχων πρὸς τοῦτον τὸν σκοπὸν ὕδωρ τῆς βροχῆς εἶνε ὁ εὐτυχέστερος, ἀλλ' ἐν ἐλλείψει τοιοῦτου δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις καὶ τοῦ πηγαίου, ἐὰν τοῦτο ἦνε καθαρὸν, καὶ μείνη ἐπὶ τινὰς ὥρας ἐν ἡρεμίᾳ ἐντὸς δοχείου. Ἡ καλλιτέρα ὥρα διὰ τὸ τοιοῦτον σωτήριον λουτρὸν τῶν καμελλίων εἶνε, ἀπὸ τοῦ Ἰουνίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου, ἢ ἕκτη μετὰ μεσημβρίαν.

Οἱ θέλοντες νὰ σχηματίσωσι συλλογὰς καμελλίων ἐν Ἑλλάδι πρέπει νὰ φέρωσι τὰ φυτὰ των κατὰ προτίμησιν ἐκ τῆς Ἰταλίας ἢ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς Γερμανίας, διότι ἡ μετάβασις αὐτῶν ἐξ Ἰταλίας πρὸς ἡμᾶς, διὰ τὴν ὁμοιότητα τοῦ κλίματος δὲν προξενεῖ καμμίαν ἀνωμαλίαν εἰς τὴν ζωὴν τῶν φυτῶν τούτων. Ἐτερος δὲ λόγος τῆς προτιμήσεως ταύτης εἶνε τὰ μικρότερα ἔξοδα τῆς μεταφορᾶς καὶ τὸ ὀλιγοχρόνιον ταξείδιον.

Ἀνακεφαλαιῶντες τὰ λεχθέντα, λέγομεν ὅτι ὁ θέλων νὰ ἔχη καλὰς καμελλίας πρέπει α) νὰ τὰς τοποθετήσῃ εἰς τόπον δροσερὸν· β) νὰ τὰς φυτεύσῃ ἐντὸς ἐλαφροτάτης γῆς· γ) νὰ μὴ τὰς ποτίζῃ πολὺ, οὔτε νὰ τὰς ἀφίνη ξηρὰς, καὶ νὰ φροντίζῃ ὥστε τὸ ὕδωρ νὰ μὴ διαμῆνῃ παρὰ τὰς ρίζας των· δ) νὰ μὴ ἀφίνη ἐπ' αὐτῶν πολλὰ ἄνθη, ἀφαιρῶν τὰ μικρότερα καὶ ἀσθενέστερα· ε) νὰ τὰς δροσίξῃ συχνὰ διὰ σύριγγος κατὰ τὸ θέρος διατηρῶν αὐτὰς ὅσον ἐνεστι καθαρὰς, καὶ ς) νὰ ἀλλάσῃ τὰ δοχεῖά των, ὅταν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν νέων ριζῶν καταστήσῃ στενά.¹

Τὸ κεντρικὸν Ἀμερικανικὸν Κομητάτον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ ἠρίθμησε ἐπὶ τοῦ τετραετοῦς ἐμφυλίου πολέμου ὑπὲρ τὰς τριάκοντα καὶ τρεῖς χιλιάδας ἐπιτροπὰς κυριῶν. Ἐντὸς ἐνὸς μόνοῦ ἔτους, τῷ 1864, συνήθροισε καὶ ἐδαπάνησε 50, 450,000 φράγκων, εἰς 2 προσθετέα τὰ εἰς εἶδη κολοσσαῖα βοηθήματα.

1. Ἐστὺξ. ἐκ τῶν Γαλλ. ΠΑΡΑΚΛΗΤΩΝ.